

JASPER VAN'T HOF

Der Autor

Hans Riesewijk (1949) war nach seinem Studium Dozent für Mathematik und Physik im Bereich der Automatisierung. In den letzten 25 Jahre arbeitete er als Direktor einer erfolgreicher Softwarefirma. In seinem Leben hat er viel geschrieben, auch als Songwriter für verschiedene Musikstile. Nach dem Abschluss auf einer Writers-Akademie gilt sein Interesse vor allem Kinderbüchern. Er ist verheiratet und hat 3 Kinder.

De schrijver

Hans Riesewijk (1949) is de schrijver van de biografie van Jasper van't Hof. Na zijn leraaropleiding wis- en natuurkunde is hij actief geweest in de mechanisatie en automatisering. De laatste vijftientig jaar als eigenaar-ondernemer van een softwarehuis. Zijn leven lang heeft hij verhalen geschreven en is hij als songwriter actief geweest. Na zijn opleiding aan de Schrijversacademie schrijft hij voornamelijk kinderboeken. Hans is getrouwd en heeft drie dochters.

Jasper van't Hof

Jazz Because

© & © 2017 JARO Medien GmbH

Text: © Hans Riesewijk, Joppe, März/maart 2017

Photos: © Dirk Schelpmeier (Innencover) Anko C. Wieringa (1),

Jochen Mönch (17b), Eilard Franken (35, 47, 51, 62, 70, 87),

Wilh.-H. Schrader (36, 78), Kira Tolkmitt (53),

Hans H. Kumpf (75), Michael Thiem (84), Thomas Dorn (95),

various photos of unknown photographers from the Jasper van't Hof - archive.

Design: FUEGO/Friedel Muders | www.fuego.de

Alle Rechte vorbehalten!

www.jaro.de

CD One

1. **Hippie** (*Jasper van't Hof*)..... 4:59
Pork Pie - »Operanoia« ..... 1996 | *Intuition*
Charlie Mariano - *sax*, Philip Catherine - *guitar*
Jasper van't Hof - *keyboards*, Don Alias - *percussion*
Nicolas Fiszman - *bass*
2. **The Selfkicker** (*Jasper van't Hof*)..... 5:08
Jasper van't Hof - »The Selfkicker«..... 1976 | *MPS*
Toto Blanke - *guitar*, Bo Stief - *bass*
Kasper Winding & Pierre v. d. Linden - *drums*
Jasper van't Hof - *keyboards*
3. **Django** (*John Lewis*)..... 2:45
J. van't Hof - »Un Mundo Illosorio«1998 | *Challenge records*
Solo: Church organ Bonafro Italy - Jasper van't Hof
4. **Hopped Up** (*Fredy Studer, Jasper van't Hof*)..... 3:04
»Pangramm«..... 2008 | *FMR England*
Duo: Fredy Studer - *drums*, Jasper van't Hof - *keyboards*
5. **Mama Rose** (*Archie Shepp*)..... 10:35
»Mama Rose«..... 1982 | *Steeplechase*
Duo: Archie Shepp - *sax*, Jasper van't Hof - *piano*
6. **Canossa** (*Jasper van't Hof*)..... 11:43
Face to Face - »Canossa«..... 1998 | *Intuition Records*
Ernie Watts - *sax*, Bo Stief - *bass*,
Nippie Noya - *percussion*, Jasper van't Hof - *piano*
7. **The Way She Looks** (*Jasper van't Hof*)..... 4:35
»Pseudopodia« ..... 2008 | *In&Out Records*
Duo: Bob Malach - *sax*, Jasper van't Hof - *piano*
8. **Pink Lady** (*Charlie Mariano*)..... 8:43
Face to Face - »Canossa«..... 1998 | *Intuition*
Ernie Watts - *sax*, Bo Stief - *bass*, Jasper van't Hof - *piano*
9. **The Door is Open** (*Jasper van't Hof*)..... 6:24
Pork Pie - »The Door is Open« ..... 1975 | *MPS*
Charlie Mariano - *sax*, Philip Catherine - *guitar*
Bo Stief - *bass*, John Marshall - *drums*
Jasper van't Hof - *keyboards*
10. **Tomorrow Land** (*Jasper van't Hof*)..... 2:16
Jasper van't Hof - »Tomorrowland« 1996 | *Challenge records*
J. F. Jennie Clarke - *bass*, Bob Malach - *sax*,
Jasper van't Hof - *piano*
11. **Transitory** (*Jasper van't Hof*)..... 3:33
Pork Pie - »Transitory« ..... 1974 | *Crimson Records*
Duo: Charlie Mariano - *sax*, Jasper van't Hof - *piano*
12. **Verklärte Nacht** (*Arnold Schönberg*)..... 6:46
J. van't Hof - »Sleep my Love« ..... 1978 | *CMP records*
Charlie Mariano - *sax*, Philip Catherine - *guitar*
Jasper van't Hof - *keyboards*

13. **Crystal Bells** (*Jasper van't Hof*)..... 9:21
Charlie Mariano - »The Great Concert« . 2008 | *Enja records*
Charlie Mariano - *sax*, Philip Catherine - *guitar*
Jasper van't Hof - *keyboards*

Track 1 taken from the album »Operanoia« (INT 31582) © & © 1996 Intuition, a division of Schott Music & Media GmbH, Mainz, Germany www.intuition-music.com / info@intuition-music.com

Track 2 taken from the album »The Selfkicker«, © & © MPS. 2014 Edel Germany GmbH
Track 3 taken from the album »Un Mundo Illosorio« © & © Challenge Records B.V.

Track 4 taken from the album »Pangramm« FMR England © & © FMR records

Track 5 taken from the album »Mama Rose«. © & © Steeplechase Records

Track 6: © & © 1998 Intuition, a division of Schott Music & Media GmbH, Mainz, Germany. www.intuition-music.com / info@intuition-music.com

Track 7 taken from the album »Pseudopodia« © & © Inandout Records, Freiburg

Track 8 taken from the album »Canossa« (INT 32382) © & © 1998 Intuition, a division of Schott Music & Media GmbH, Mainz, Germany www.intuition-music.com / info@intuition-music.com

Track 9 taken from the album »The Door Is Open« © & © MPS. 2015 Edel Germany GmbH

Track 10 taken from the album »Tomorrowland« © & © Challenge Records B.V.

Track 11 taken from the album »Transitory« © Crimson records

Track 12 taken from the album »Sleep My Love«, © CMP records

Track 13 taken from the album »The Great Concert«, © & © Enja Records M. Winkelmann

CD Two

1. **As Well** (*Jasper van't Hof*)..... 4:18
Face to Face - »Face to Face«..... 1994 | *Verabra Records*
Ernie Watts - *sax*, Aldo Romano - *drums*,
Bo Stief - *bass*, Jasper van't Hof - *keyboards*
2. **Whitewash** (*Jasper van't Hof*)..... 5:54
Pili Pili - »Hotel Babo«..... 1989 | *JARO Records*
Angelique Kidjo - *vocals, progr.*, Gerhard Yeltes - *drums*
Tony Lakatos - *sax*, Nicolas Fiszman - *bass, guit, drum progr.*
Joel Komkommer - *comp.*, Bart Vermie - *perc.*
Jasper van't Hof - *keyboards*
3. **Whizzle Whazzle** (*Edward Vesala, Jasper van't Hof*)..... 4:11
Mariano, Vesala, Andersen, van't Hof - »Tea for Two«...
..... 1980 | *Leo Records*, Helsinki
Arild Andersen - *bass*, Charlie Mariano - *sax*.
Edward Vesala - *drums*, Jasper van't Hof - *keyboards*
4. **Formule E** (*Jasper van't Hof*)..... 5:10
van't Hof, Lakatos - »Go with the Wind« 2014 | *JARO Records*
Tony Lakatos - *sax*, Jasper van't Hof - *church organ*
5. **Libertad** (*Jasper van't Hof*)..... 3:38
Pili Pili - »Nomansland«..... 1997 | *JARO Records*
Izaline Calister - *vocals*, Annie Whitehead - *trombone*,
Dra dDarra - *percussion*, Tony Lakatos - *sax*
Jasper van't Hof - *keyboards*
6. **No Hard Shoulder** (*Jasper van't Hof*)..... 6:21
J. van't Hof - »No Hard Shoulder«2016 | *Painted Dogs Records*
Dick de Graaf - *sax*, Stefan Lievestro - *bass*
Jamie Peet - *drums*, Jasper van't Hof - *piano*

7. **No Pray** (*Jasper van't Hof*)..... 2:01
»Un Incontro Illusorio« ..... 1998 | *Challenge Records*
Solo: *Church organ* from Bonefro - Jasper van't Hof
8. **Talking Round** (*Jasper van't Hof*)..... 4:59
Pili Pili - »Be in Two Minds«..... 1988 | *JARO Records*
Marlon Klein - *drums*, Jasper van't Hof - *keyboards*
Off Albers - *guitar*, Sisi - *violin*, Angelique Kidjo - *vocals*
Alpha Camara, Gilbert Camara, Salifou Syla - *percussion*
9. **Du bist Peter Pan** (radio mix) (*Peterson, van't Hof*)..... 3:49
Charles Petersohn - »Du bist Peter Pan«2006 | *JARO Records*
Charles Peterson - *vocals*, Jasper van't Hof - *keyboards*
10. **Close Near** (*Jasper van't Hof*)..... 5:43
Van't Hof, Mariano, Swallow - »Brutto Tempo« 2001 | *Intuition*
Steve Swallow - *bass*, Charlie Mariano - *sax*.
Jasper van't Hof - *piano*
11. **Blind Date** (*Jasper van't Hof*)..... 6:01
Pili Pili - »Boogaloo«..... 1993 | *JARO Records*
Frank Itt - *bass*, Patricia Balrak - *vocals*
Dra Diarra - *percussion*, Annie Whitehead - *trombone*
Tony Lakatos - *sax.*, Jasper van't Hof - *keyboards*
12. **Axioma** (*Jasper van't Hof*)..... 3:48
J. van't Hof - »Axioma«..... 2003 | *JARO Records*
Solo: Jasper van't Hof - *acoustic piano*
13. **Mordogan Koj** (*Jasper van't Hof*)..... 3:19
David Friedmann - »Birds of a Feather«.. 1999 | *Traumton*
Duo: Dave Friedman - *vibraphone, marimba*
Jasper van't Hof - *piano*
14. **Neverneverland** (*Jasper van't Hof*)..... 5:53
J. van't Hof - »Hotlips«..... 2005 | *JARO Records*
Annie Whitehead - *trombone*, Toni Lakatos - *sax*.
Eric Vloeimans - *trumpet*, Bo Stief - *bass*
Marlon Klein - *drums*, Jasper van't Hof - *keyb.*
15. **Always Believe** (*Marlon Klein*)..... 5:30
Pili Pili - »Incwadi Yothando«..... 2000 | *JARO Records*
Phikelela Sakhula Choir - *vocals*
16. **The Countdown** (*Jasper van't Hof*)..... 0:56
J. van't Hof - »Axioma«..... 2003 | *JARO Records*
Jasper van't Hof - *solo piano*

Track 1 taken from the album »Face to Face« (*INT 20632*) © & © 1995 Intuition, a division of Schott Music & Media GmbH, Mainz, Germany. www.intuition-music.com / info@intuition-music.com

Track 3 taken from the album »Tea for Two«, © & © 1980 Leo Records, Finland

Track 6 taken from the album »No Hard Shoulder« © & © 2016 Painted Dogs Records

Track 7 taken from the album »Un Incontro Illusorio« © & © 1998 Challenge Records B.V.

Track 10 taken from the CD »Brutto Tempo« (*INT 33092*) © & © 2001 Intuition, a division of Schott Music & Media GmbH, Mainz, Germany. www.intuition-music.com / info@intuition-music.com

Track 13 taken from the album »Birds of a Feather« 1999 © & © Traumton Musikverlag

All other track released by JARO Medien GmbH, Bremen, Germany, www.jaro.de

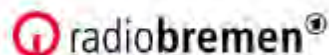
1. **Elsen** (*Jasper van't Hof*)..... 8:59
Association P.C. - Radio Bremen, Lila Eule, Bremen, 12.02.1971
Jasper van't Hof - *keyboards*, Toto Blanke - *guitar*
Sigi Busch - *bass*, Pierre Courbois - *drums*
Ton-Ing.: Dietram Köster; Ton-Technik: Eberhard »Archie« Bogena
Produktion: Peter Schulze
2. **Solar Plexus** (*Sigi Busch*)..... 4:25
Association P.C. - Radio Bremen, Studio F, Bremen, 11.10.1971
Jasper van't Hof - *keyboards*; Toto Blanke - *guitar*
Sigi Busch - *bass*; Pierre Courbois - *drums*
Ton-Ing.: Rolf Mittag; Ton-Technik: Helga Kunze
Produktion: Peter Schulze
3. **Call People** (*J. van't Hof, Edvard Vesala, Toto Blanke*)..... 10:31
Van't Hof, Vesala & Blanke - Radio Bremen, Jazzclub Ostertor, Bremen, 13.1.1976
Jasper van't Hof - *keyboards*; Edvard Vesala - *drums*
Toto Blanke - *guitar*
Ton-Ing.: Dietram Köster; Ton-Technik: Klaus Schumann & Jürgen Kuntze; Produktion: Peter Schulze
4. **Influenza** (*J. van't Hof, Edvard Vesala, Toto Blanke*)..... 6:37
Van't Hof, Vesala & Blanke - Radio Bremen, Jazzclub Ostertor, Bremen, 13.1.1976
Jasper van't Hof - *keyboards*; Edvard Vesala - *drums*
Toto Blanke - *guitar*
Ton-Ing.: Dietram Köster; Ton-Technik: Klaus Schumann & Jürgen Kuntze, Produktion: Peter Schulze
5. **Pas de deux** (*Jasper van't Hof*)..... 7:42
Jasper van't Hof - Radio Bremen, Studio F, Bremen, 6.1.1981
Jasper van't Hof - *keyboards*
Ton-Ing.: Dietram Köster; Produktion: Peter Schulze
6. **Dressing Rooms** (*Jasper van't Hof*)..... 4:48
Jasper van't Hof - Radio Bremen, Studio F, Bremen, 6.1.1981
Jasper van't Hof - *piano*
Ton-Ing.: Dietram Köster; Produktion: Peter Schulze
7. **As Well** (*Jasper van't Hof*)..... 8:20
Jasper van't Hof Quartet feat. Ernie Watts
Radio Bremen, Kito, Bremen-Vegesack, 12.11.1997.
Jasper van't Hof - *piano*; Ernie Watts - *saxophone*
Bo Stief - *bass*; Henk Zomer - *drums*
Ton-Ing.: Dietram Köster; Ton-Technik: Ingeborg Schmidt & Ernst Göde; Produktion: Volker Steppat
8. **Famone Mumone** (*Jasper van't Hof*)..... 4:45
Jasper van't Hof - Radio Bremen, Sendesaal, Bremen, 10.5.2003
Jasper van't Hof - *piano*
Ton-Ing.: Klaus Schumann; Ton-Technik: Leona von der Brüggen & Christoph Romanowski; Produktion: Arne Schumacher

9. **Peace** (*Horace Silver*) 3:59
 Jasper van't Hof – Radio Bremen, Sendesaal, Bremen, 10.5.2003
 Jasper van't Hof – *piano*
 Ton-Ing.: Klaus Schumann; Ton-Technik: Leona von der Brüggen
 & Christoph Romanowski; Produktion: Arne Schumacher
10. **New Bob** (*van't Hof, Malach*) 9:45
 Jasper van't Hof – *piano*, Bob Malach – *sax*
 Auftrittsort und genauer Zeitpunkt sind unbekannt (80iger Jahre)

Track No. 1–9 © Radio Bremen, Bremen Mastering: Christoph Romanowski.

Projekt-Produktion: Volker Steppat

Track No. 10 © Jasper van't Hof

CD Four

1. **Dorothee** (*Charlie Mariano*) 5:43
 NDR, Fabrik, Hamburg-Altona, 1993
 Charlie Mariano – *sax*, Jasper van't Hof – *keyboards*
 Marilyn Mazur – *percussion*
2. **However** (*Jasper van't Hof*) 11:13
 Mischpultmitschnitt 1978
 Zbigniew Seifert – *violin*, Jiri Stivin – *flute*
 Jasper van't Hof – *piano*
3. **Ilé** (*Angelique Kidjo, Jasper van't Hof*) 9:53
 Pili Pili – Live recording concert/Joel Münster 1988. JARO Records
 Angelique Kidjo – *vocals*, Nicolas Fizman – *bass*
 Tony Lakatos – *sax*, Philip Allaert – *drums*
 Bachir N»Diaye – *percussion*, Jasper van't Hof – *keyboards*
4. **Mister M** (*Jasper van't Hof*) 8:20
 Mischpultmitschnitt 1978
 Zbigniew Seifert – *violin*, Jiri Stivin – *flute*
 Jasper van't Hof – *synthesizer*
5. **Marabout** (*Mabinthi Sakho*) 10:59
 Pili Pili – Linz Posthof Konzertmitschnitt 1999, JARO Records
 Mabinthi Sakho – *vocals*, Bo Stief – *bass*
 Peter Weniger – *sax*, Marlon Klein – *drums*
 Dra Diarra – *percussion*, Jasper van't Hof – *keyboards*
6. **Pink Lady** (*Charlie Mariano*) 13:32
 NDR, Fabrik, Hamburg-Altona, 1993
 Charlie Mariano – *sax*, Jasper van't Hof – *keyboards*
 Marilyn Mazur – *percussion*
7. **Yagapriva** (*R. A. Ramamani*) 12:32
 NDR, Fabrik, Hamburg-Altona, 1993
 Charlie Mariano – *sax*, Jasper van't Hof – *keyboards*,
 Marilyn Mazur – *percussion*

Titel No. 1, 6, 7 Konzertmitschnitt des Norddeutschen Rundfunks: 19.01.1993

Live aus der Fabrik Hamburg-Altona. Lizenziert durch

Studio Hamburg Enterprises GmbH. Tonmeister: Michael Naura,

Toningenieur: Florian Ihle, Redaktion: Michael Naura.

Track No. 2, 4 Konzertmitschnitt © Jasper van't Hof

Track 3, 5 © JARO Medien GmbH, Bremen, www.jaro.de

Het begin van een passie

De eerste jaren

Jasper van 't Hof (1947) werd geboren in een tijd waarin het monotone gestamp van weefgetouwen als een reusachtige metronoom het ritme van de stad bepaalde. Hij groeide op in Enschede en kreeg zijn muzikale talent met de borstvoeding mee. Het was de tijd van de wederopbouw. Zijn vader was een verdienstelijk jazztrompettist en speelde in die tijd in verschillende Twentse orkesten. Zijn moeder was zangeres, zong in koren en bij een operagezelschap. Voor de rossige Jasper was het gewoon, dat hij met zijn Dinky Toys speelde tussen de klanken van Count Basie en de aria's van Verdi.

We zitten voor het eerste interview aan tafel in zijn woonplaats. Het kost hem opvallend weinig moeite de herinneringen uit zijn jeugd op te halen. Anders gaat het met het volgen van de verhaallijn. Voortdurend onderbreekt hij zijn betoog met een anekdote die zijn kleurrijke leven onderstreept. Jasper schoot in de lach toen hij zich een voorval herinnerde waarbij zijn vader door zijn vader (Jaspers opa) naar de burgerharmonie in Enschede werd gestuurd. De vereniging had, zo kort na de oorlog, dringend nieuwe leden nodig. Bij de intake gespten ze de jonge man een trommel om zijn frêle middel. De eerste roffels waren hoopvol en het lidmaatschap lag in het verschiet mits hij zou slagen voor de marcheerproef. Het jochie werd op een zondagmorgen op pad gestuurd om al trommelend door de binnenstad van Enschede te lopen op de maten van zijn eigen slagen. Bestuursleden stonden gniffelend achter huizen en fabrieken verscholen, maar waren verrukt van zijn marcheerpas. Hij werd aangenomen.

De grote piano

Muziek was nooit ver weg in huize Van 't Hof. Het kon dus niet uitblijven dat Jasper al vroeg met bewondering naar de vingers van zijn moeder keek als ze op de piano speelde. Dat wilde hij ook. Op zijn vijfde kreeg hij de eerste pianolessen van Harry

Bannink, die toen als pianist in het jazzorkest van zijn vader speelde en later een beroemd componist werd voor onder andere Wim Sonneveld en Annie M.G. Schmidt. Toen Bannink Enschede verliet en naar Hilversum verhuisde zei hij tegen zijn vader: »Ik weet niet of het met die kleine wat wordt, daarvoor moet hij nog jaren studeren, maar timing heeft hij zeker.« Dat hadden zijn ouders ook al gezien en ze vroegen Martin Kaptein om hem verder op te leiden. Kaptein

Woord vooraf

Jasper van 't Hof geldt binnen de Europese jazzscene als een romanticus met een indrukwekkend oeuvre. Hij voelt zich thuis in de vele vormen van jazz als: bebop, freejazz, groovejazz, jazzrock en fusion. Zijn zoektocht naar nieuwe muziekvormen bracht hem in de jaren tachtig in Afrika en hij verbaasde de Europese jazzliefhebber met wereldmuziek van Pili Pili. Al vroeg in zijn carrière werd hij gegrepen door de elektronische effecten van keyboards en synthesizers en hij benutte die mogelijkheden op unieke wijze in talrijke composities. Hij trad als bandleider op in vele samenstellingen met grote namen uit de jazzscene. Als solist bracht hij tijdens zijn pianoconcerten menig liefhebber in vervoering en zette hij in verstilde kerken het kerkorgel op een nieuw voetstuk. Waar op de wereld heeft hij niet gespeeld en met wie heeft hij niet gespeeld? De tijd heeft voor hem nooit stilgestaan. Jasper maakte een grote hit met Pili Pili in Duitsland, speelde tijdens een zonsverduistering op de top van een alp en testte nieuwe vleugels in een Chinese fabriek van Yamaha. Zijn nieuwsgierigheid en veranderingsdrift maakten hem tot een van de grootste vernieuwers van de Europese jazzscene. In deze biografie beschrijf ik zijn muzikale leven zonder de pretentie te hebben volledig te zijn. Het is onmogelijk aandacht te besteden aan de talloze jazzgroepen waarin hij heeft gespeeld en die hij in de meeste gevallen ook zelf heeft samengesteld. Ik beperk me tot die samenstellingen die belangrijk zijn geweest voor zijn carrière. Zijn natuurlijke afkeer van autoriteit stond hem wel eens in de weg als het erom ging de erkenning te krijgen die hij verdiende, maar wie daar doorheen keek zag een musicus en componist pur sang, die na vijftig jaar nog steeds op zoek is naar vernieuwende jazzcomposities: een muzikaal virtuoos die passie heeft behouden voor de 12 noten. Hij verdiende het op te groeien in de gouden jazzjaren en gaf daarvoor zijn prachtige muziek terug.

Hans Riesewijk, maart 2017

was een gerespecteerd musicus en had een belangrijke bijdrage geleverd aan de scholing van vele Twentse pianisten. Toen Jasper later werd gevraagd wat hij van Kaptein had geleerd antwoordde hij dat Kaptein veel aandacht besteedde aan de techniek van het pianospelen: »Bij hem heb ik de automatische vingerzetting geleerd waar ik op de dag van vandaag nog ontzettend veel plezier van heb.« Met een onderbreking van twee jaar heeft de opleiding bij Kaptein acht jaar geduurd, toen vond Jasper het wel genoeg en wilde hij zijn eigen weg ontdekken. In het eindgesprek met zijn vader sloot de muziekleraar af met de profetische woorden: »Hij vindt zijn weg wel.«

Jasper voelde dat als een bevrijding. Zijn natuurlijke drang naar zelfstandigheid overheerste meer en meer en dat zagen zijn ouders ook. De gesprekken die hij aan de keukentafel met hen voerde gingen niet alleen over muziek maar ook over school, toekomst en een baan. Leven van de muziek was, zo wist zijn vader, hier in Twente onmogelijk. Daarvoor moest je een degelijke conservatoriumopleiding hebben genoten én in de buurt van Hilversum wonen. Ze vonden elkaar in een compromis: Jasper mocht verder met zijn muzikale ontwikkeling maar moest tegelijk zijn middelbare school afronden en een vak leren.

Spelen met anderen

Jasper rook de vrijheid en ging in verschillende schoolbandjes spelen en ontdekte de improvisaties op de eerste basisakkoorden. Muzieklerboeken waren toen schaars, je moest het vooral hebben van anderen die al verder in de jazzbeleving waren. Een van hen was Jan Grobben. Hij was een virtuoos op trombone en zat helemaal in de Twentse jazzscene. Deze textielkoopman had alle belangrijke Amerikaanse jazzplaten in huis en nog belangrijker: hij kon alle stukken spelen! In de ontwikkeling tot jazzpianist is Jan Grobben voor Jasper erg belangrijk geweest. Samen luisterden ze naar Amerikaanse jazzmuziek en bespraken ze de mogelijkheden voor het oprichten van een nieuwe band en wie van de anderen uit de Twentse scene daarin zouden passen. Die vonden ze in de personen van Henk Bleumink (bas), Henk Hazewinkel (tenorsax) en Johnny Willems (drums). Samen vormden ze zijn eerste jazzband, die de door Willems en Grobben bedachte naam Association kreeg. Voor het eerst repeteerde hij als achttienjarige mee met goede en ervaren jazzmusici. Dat was voor Jasper een nieuwe ervaring. Het spelen in een eerste echte jazzband sterkte hem in zijn streven om professioneel jazzpianist te worden.

In die tijd ontmoette hij ook de gitarist Jimmy Karakusevic, die in een jazzorkest uit Split (voormalig Joegoslavië) speelde en optrad in belangrijke Europese jazzclubs. Regelmatig kwam de groep naar dancing Modern in Enschede. Jimmy was een fenomeen en speelde op fantastische wijze de muziek van de beroemde Amerikaanse gitarist Wes Montgomery, een grootheid toentertijd. Tussen zijn optredens door kwam Karakusevic regelmatig naar de repetities van Association in de Enschedese schouwburg Irene. Dat waren geweldige muzikale happenings waarin Jasper al spelend, de fijne kneepjes van de Amerikaanse jazz-

Jasper van't Hof en Peter Brötzmann

muziek leerde kennen. De ontwikkeling van zijn talent haperde, toen een oproep hem herinnerde aan een wettelijke verplichting: de militaire dienst. Voor hem was het zaak om de dienstdtijd van achttien maanden zo onopvallend mogelijk te vervullen zodat hij in het weekend verder kon werken aan zijn carrière. Hij kwam terecht bij de AAT (Aan- en Afvoertroepen) maar zakte in de opleiding voor zijn vrachtwagenrijexamen. Een vroegtijdig afscheid van verdere dienstplicht gloorde, maar drie dagen vóór het verstrijken van de wachttijd werd er toch nog een baantje voor hem gevonden: hij werd barbediende in de officiersmess van de Elias Beeckman kazerne in Ede. Toen hij zich daar had gemeld ontdekte hij tot zijn verrassing dat er een piano in de officiersmess stond en achter de bar, in een klein berghokje, nog een tweede. Met goedvinden van de dienstdoende officier mocht hij het berghokje geschikt maken als oefenruimte voor verdere ontwikkeling van zijn muzikale vaardigheden. Als tegenprestatie moest hij de officieren »s avonds vermaken met zijn pianomuziek. Zijn werk in de officiersmess bestond voornamelijk uit bardiensten en die gaven hem overdag genoeg ruimte om naar Amerikaanse jazzmuziek te luisteren en te oefenen in zijn hok. In het weekend ging hij met de trein terug naar Enschede om daar te spelen met zijn band. Verplichte diensten in het weekend werden onder een goedkeurend oog van de officier van piket afgekocht. Thuis, in Enschede, was er meer aan de hand, er was onrust. In die tijd ging de aftakeling van de Twentse textielindustrie versneld voort. De ene na de andere fabriek sloot haar deuren en de massaontslagen legden een grauwe deken over de stad. Het gestamp van de weefgetouwen, de hartslag voor de stad, haperde en kwam niet veel later tot stilstand. Jaspers vader vond een andere baan en verhuisde met de familie naar Arnhem. Het was niet meer dan logisch, dat vader Van 't Hof zijn zoon opnieuw op het hart drukte, naast zijn muziek een vak te leren. Jasper had zelf ook de gevolgen van de teloorgang van de textielindustrie gezien en kende de jonge mannen met wie hij muziek maakte en die geen werk meer hadden. Na zijn dienstdtijd werd hij aangenomen voor een opleiding bij de Rotterdamse Verzekering Maatschappij. Hij verhuisde met zijn ouders mee naar Arnhem en begon aan een dubbelleven. Overdag zat hij op kantoor en in zijn vrije tijd werkte hij aan zijn muzikale loopbaan. Precies zoals zijn vader het had gedaan. Jasper zocht steun in het feit, dat veel tradities onder druk kwamen door de sociale en economische veranderingen van de moderne tijd. Hij hield vast aan zijn overtuiging dat hij over niet al te lange tijd professioneel jazzpianist zou worden. Dit dubbelleven duurde uiteindelijk twee jaar.

De roerige jaren zestig

De bandleden van *Association* raakten steeds beter op elkaar ingespeeld en konden na enkele maanden oefenen al een avondvullend programma bieden. Ze speelden muziek in de stijl van Art Blakey's *Jazz Messengers* en Cannonball Adderley. In die tijd, medio jaren zestig van de vorige eeuw, stond de hele westerse wereld op zijn kop door de beatmuziek. Er voltrok zich een muzikale revolutie, die de samenleving volledig en voor altijd zou veranderen. Geen enkele jongere kon zich daaraan onttrekken en net als zijn tijdgenoten liet ook Jasper zijn haren groeien,

droeg hij gebloemde kleding en prees hij de nieuwe verhoudingen met de andere sekse. Wat hem in die tijd vooral aansprak was de vrijheid van denken. Dat paste niet alleen bij de »Jazz-Erlebnis« maar ook bij zijn strijd zijn burgermansbaan voorgoed te verlaten. Toch was er een opmerkelijk verschil met zijn leeftijdgenoten: met beatmuziek kon hij als talentvolle pianist niets. In de beatmuziek was vooralsnog alleen plaats voor de gitaar. Daarnaast was er in de beginjaren van de beatmuziek weinig tot geen ruimte voor improvisaties en dat was nu juist zijn lust en zijn leven. Zijn keus was helder: hij bleef trouw aan de jazz. In plaats van te gaan dansen in zweterige zalen koos hij voor optredens en repetities met een van zijn lokale bandjes.

In die tijd leerde hij stadsgenoot en drummer Dries Bijlsma kennen. Samen hebben ze in het begin van hun carrière in verschillende (school)bandjes gespeeld en volgden ze de workshops in Remscheid in Duitsland. Dries Bijlsma is in die tijd belangrijk geweest voor de muzikale ontwikkeling van Jasper, omdat hij hetzelfde nastreefde. Het waren soulmates.

Als exponent van de roerige jaren zestig kwam freejazz in zwang. Deze muziekstroming kenmerkte zich door het ontbreken van een melodielijn en akkoordopvolgingen, ook ontbrak er meestal een vast tempo. De Amerikaanse jazzcoryfeeën John Coltrane, Ornette Coleman en Albert Ayler waren in de jaren zestig de pioniers van deze jazzstroming. Ook in Nederland had deze nieuwe muziekvorm zijn volgelingen. De belangrijkste component van de Nederlandse freejazz was Willem Breuker, die samen met Misha Mengelberg zijn krachten bundelde in het collectief *Instant Composers Pool* (ICP). Binnen freejazz was improvisatie het toverwoord en anarchie de standaard. Conform de toen heersende (politieke) inzichten werd er veel subsidiegeld gestoken in alternatieve kunstuitingen zoals freejazz. In 1974 werd daarvoor in Amsterdam de Beroepsvereniging voor Improviserende Musici opgericht die in 2005 een onderkomen vond in een nieuw gebouw dat we kennen als het Bimhuis.

Het Enschedese *Association* werd in 1967 ook geconfronteerd met freejazz. Er was een happening in het plaatselijke café Slot en geheel in stijl met de daar aanwezige dichters Simon Vinkenoog en Johnny the Selfkicker, werd de band gevraagd freejazz te spelen. Daar hadden ze wel eens van gehoord maar het stond

niet op hun repertoire. Ze grepen die kans en de band leefde zich uit in het spelen van een »onsamenhangende kakofonie van muzikale kreten« zó free, dat Simon Vinkenoog verbaasd opmerkte: »Nooit gedacht dat jullie hier in de regio al zo ver waren.«

Jasper heeft zich muzikaal altijd afgezet tegen de uitgangspunten van de freejazz. Hij vond het een podium voor »muzikanten met een rafeltje« Ook had hij moeite met de invulling door de freejazzmuzikanten van het begrip »improvisatie« Voor het woest en ongestructureerd slaan op een oliedrum was volgens hem geen talent nodig, genoeg drank deed in veel gevallen al genoeg. In dezelfde lijn heeft hij freejazz ook nooit een avant-gardistische stroming genoemd.

In 1967 behaalde hij met Association op de Nordwestdeutschen Jazz-Jamboree in Münster de tweede prijs. Niet de prijs, maar een ontmoeting zou hem op het spoor brengen naar een professioneel bestaan in de jazz.

Remscheid: het begin van het echte werk

Jasper ontmoette in de zomer van 1968 op de Nordwestdeutschen Jazz-Jamboree in Münster de Duitse gitarist Toto Blanke, die enkele maanden later in zijn nieuwe band op het Loosdrecht JazzFestival zou gaan spelen. Een andere belangrijke ontmoeting was die met de Duitse trompettist Uli Beckerhoff, die Jaspers ruwe talenten al snel inzag en er bij hem op aandrong deel te nemen aan de jazzworkshop in Remscheid. Dat was de plaats om als beginnend jazzpianist en autodidact, kennis te maken met de jazzscene. Er deden 120 studenten aan deze workshop mee en het zou twee weken gaan duren. Het inschrijfgeld van 120 gulden was even een probleem, maar via het blad De Jazzwereld kon hij met succes een studiebijdrage aanvragen bij het Fonds voor Jazzmuziek. Zo kwam het dat hij veertien dagen lang onderricht kreeg van ervaren jazzmusici en »s avonds kon spelen in een van de vele ad-hocsessies, die in de kamertjes van het drie verdiepingen tellende gebouw werden gehouden. Tot dan toe speelde de jonge pianist puur op emotie in de overtuiging dat het daar allemaal om draaide. Tot zijn grote frustratie bleef daar al snel weinig van over. Een belangrijke pianodocent voor hem in Remscheid was de Zwitser Joe Haider. Hij was het die hem overtuigde dat jazz een structuur kent en dat die afspraken, hoezeer soms verstopt in een partituur, de ultieme voorwaarden zijn om met anderen goed samen te kunnen spelen. De eerste dagen van de workshop reageerde hij daar furieus op en hij overwoog zelfs te stoppen: »Was jazz dan niet de ultieme vrijplaats voor emotie en anarchie?« Joe Haider hield hem binnenboord en liet hem aan de hand van samples zien dat grootheden als Charlie Parker, John Coltrane en Charles Mingus gebruik maakten van op structuur gebaseerde schema's. Precies als in de sport: een wedstrijd kan alleen worden gespeeld als er spelregels zijn. Jazz is daarop geen uitzondering. Jasper was aanvankelijk verbijsterd, maar legde zich langzaam maar zeker neer bij dat gegeven. Hij hervond zijn geluk toen hij in Remscheid les kreeg van de Duitse avant-gardist en pianist Wolfgang Dauner, van wie hij het begrip »interactie« leerde: het communiceren tussen de musici onderling tijdens het musiceren en hoe ver je kunt gaan met improviseren binnen een structuur. Ook leerde hij van de klassieke avant-gardist Pavel Blatny uit Tsjechië, alles over vorm en over de onttrekking daarvan.

Hij voelde zich in Remscheid steeds meer op zijn gemak en beseftte dat hij hier belangrijke stappen in zijn nog jonge carrière kon maken. Dat werd extra onderstreept toen hij daar Duitslands grootste vernieuwer en avant-gardist Manfred Schoof ontmoette. Op zijn uitnodiging speelde hij met deze trompettist »s avonds in een van de sessies. Ze discussieerden tot diep in de nacht over vernieuwingen in de jazz. Uiteindelijk heeft »Remscheid« hem de basis gegeven waar hij nu nog van profiteert. Natuurlijk is de emotie in zijn spel gebleven alleen wordt die nu beleefd binnen een structuur met alle mogelijke varianten daarop. Hij zou meerdere malen zijn talent aanscherpen in Remscheid, eerst als leerling, later als docent. De meester Manfred Schoof en zijn opstandige leerling Jasper van 't Hof werden vrienden. Hij nodigde hem uit te komen spelen in zijn orkest. Hij had niet op een betere manier blijk kunnen geven van zijn waardering voor de talenten van zijn leerling. Op het eind van de workshop maakte hij kennis met de drummer Cees See, de bassist Peter Trunk en de gitarist Philip Catherine. Met laatstgenoemde begon hij een muzikale samenwerking en vriendschap, die tot op de dag van vandaag voortduurt.

De professionele doorbraak Association P.C.

Jasper verliet in de zomer van 1968 de Enschedese *Association* en begon met Dries Bijlsma (drums), Horst Wagner (bas) en Toto Blanke (gitaar) een eigen band: het Jasper van 't Hof kwartet. Met deze Nederlands-Duitse band traden ze succesvol op in Duitsland. Het was ook de tijd dat hij in de ban raakte van de elektrische piano en de mogelijkheden van het keyboard. »s Avonds spelen en overdag terug naar de kazerne en later dus het kantoor. De stap naar een professioneel bestaan als musicus was voor hem nog te groot, al kwam het steeds dichterbij. De grote ommekeer kwam in juli 1969 toen ze meededen aan het *Loosdrecht Jazz Concours*. Ze stonden in de finale die rechtstreeks werd uitgezonden op televisie. Tussen de optredens door keken ze naar het andere net waarop een liveverslag van de eerste landing van de mens op de maan te zien was. Het was 21 juli 1969 toen Neil Armstrong als eerste voet op de maan zette. Gelijktijdig werd het Jasper van 't Hof kwartet als »meest belovend« uitgeroepen en won de tweede prijs van het *Loosdrecht Jazz Concours*. In Arnhem lag Pierre Courbois plat op bed met zijn been omhoog te kijken naar de directe uitzending van het Loosdrecht Jazz Concours. Hij was zeer onder de indruk van het optreden van het Jasper van 't Hof kwartet en toen hij bij de uitreiking hoorde dat de pianist uit Arnhem kwam, rolde hij zowat zijn bed uit van verontwaardiging. »Uit Arnhem?« riep hij naar zijn vrouw, »ik ken iedere jazzmuzikant in Arnhem maar van hem heb ik nog nooit gehoord. Wie is die man?« De hele dag heeft hij gebeld om erachter te komen wie de voor hem onbekende pianist was; hij zou en moest hem ontmoeten. De kennismaking zou niet lang op zich laten wachten, al was het op een wel heel opmerkelijke manier.

De week na »Loosdrecht« reed Jasper door zijn nieuwe woonplaats Arnhem toen plotseling een auto vóór hem op de weg keerde. Een aanrijding was onver-

mijdelijk. Uit de auto stapte een dame die duizend keer haar excuses aanbood voor haar roekeloze rijgedrag. Ze zou het allemaal snel met de verzekering regelen. Toen ze de formaliteiten hadden afgewikkeld keken ze elkaar verbaasd aan.

»Jasper?« vroeg de verbaasde chauffeuse, »wat doe jij hier?« Ook Jasper herkende haar uit het Enschedese, en zei: »Ik woon hier sinds een paar weken, ik kom net uit militaire dienst en ik heb hier een baantje en een kamer gevonden.«

»Maar je wordt overal gezocht« zei ze opgewonden.

»Gezocht?« vroeg Jasper met stijgende verbazing.

»Mijn vriend, je hebt hem wel eens ontmoet, is fotograaf en werkt veel met Pierre Courbois en van hem heb ik gehoord dat hij al dagen op zoek is naar jou. Je hebt toch pas gespeeld op het Loosdrecht Jazz Concours?«

»Zeker, maar bedoel je Pierre Courbois de drummer?«

»Ja man, je moet zo snel mogelijk naar hem toe, hij ligt thuis op bed en wil je graag ontmoeten.«

Zijn hart klopte in zijn keel toen hij op de deurbel van de woonark drukte. Zijn vrouw deed open.

»Dag mevrouw, ik ben Jasper van 't Hof en ik hoorde dat uw man mij wil spreken.« De vrouw draaide zich om en riep door de gang: »Pierre, Jasper van 't Hof aan de deur.«

»Laat hem onmiddellijk binnenkomen« riep een stem vanuit de kamer met de openstaande deur.«

Pierre stak zijn hand uit en zei dat hij onder de indruk was van hun optreden op het Loosdrecht Jazz Concours. Het klikte en enkele dagen later nodigde Courbois hem uit een paar keer met zijn band mee te spelen. Jasper voelde zich zeer vereerd en nam zijn aanbod aan. De samenwerking werd een succes en Pierre vroeg hem om met gitarist Toto Blanke en bassist Peter Krijnen een nieuwe band te vormen. Association vond Pierre een mooie naam voor de nieuwe band en om geen verwarring te krijgen met het al bestaande Association uit Enschede, plakte hij zijn initialen P.C. (Pierre Courbois) erachter en zo werd het *Association P.C.* Deze pragmatische handeling werd in Enschede niet erg gewaardeerd. De nieuwe groep sloeg direct aan en door de grote naam die Pierre Courbois internationaal al had, speelde de nieuwe band al snel op alle belangrijke podia van grote Europese steden.

Jasper herinnert zich die tijd als vernieuwend en uitdagend. Alles kon toen. Ze speelden een mengeling van Jazz, freejazz, fusion, rock en pop, niets was te gek. Het was ook de tijd van de opkomst van elektronische muziek. Jasper was daarin een pionier en paste de mogelijkheden van de synthesizer toe in zijn spel en composities. Ook Toto Blanke en Peter Krijnen gingen met de elektrificatie mee en Pierre Courbois ontwierp en maakte zijn eigen elektronische percussie-instrumenten. De muziek van *Association P.C.* was voor tachtig procent elektronisch. Hun optreden was een ontdekkingstocht voor de bandleden en een spektakel voor het publiek. De band werd helemaal hot genoemd en avant-gardistisch. Courbois: »We speelden aanvankelijk een elektronisch soort freejazz. De rockritmes kwamen later. We hebben in de jaren zeventig zo ongeveer overal opgetreden, behalve in Nederland.« De internationale doorbraak van Jasper van 't Hof was een feit. Al snel kwam de vraag opnieuw bij Jasper naar boven of dit het moment was om de burgerbaan vaarwel te zeggen en als professioneel

jazzmusicus verder te gaan. Tijdens het jazzfestival in Roermond hakte Jasper, op advies van Pierre Courbois, de knoop door. In de wandelgangen vertelde hij de radioverslaggevers Vincent van Engelen en Meta de Vries, dat hij ontslag zou nemen bij zijn werkgever en fulltime professional zou worden. Dit was voor de jonge Jasper een belangrijk moment waar hij lang naar had uitgekeken. Ook Toto Blanke nam het besluit om te gaan leven van de jazz en zegde zijn baan als architect op. In oktober 1970 nam de band zijn eerste lp *Earwax* op. Omdat Peter Krijnen niet met alle optredens mee kon doen, nam de Duitse bassist Siggi Busch

Association P.C.: Siggi Busch, Pierre Courbois en Jasper van't Hof

geregeld zijn plek in. Hij werd uiteindelijk zijn definitieve vervanger. In die tijd waren de *Berliner Jazztage* het grootste en belangrijkste jazzfestival van Europa. *Association P.C.* werd in 1971 uitgenodigd om daar te spelen en niet zonder succes. Het publiek was razend enthousiast en de Duitse kranten schreven lovend over de band. Ze werden overal gevraagd en reisden kriskras door Europa: van Milaan naar Kopenhagen en van Wenen naar Warschau. Op voorspraak van de Duitse jazzgrootheid Joachim-Ernst Berendt, kreeg *Association P.C.* een contract voor het maken van vier lps bij het prominente MPS-label. Het eerste van de vier albums die verschenen was *Sun Rotation*, dat in 1972 op de markt kwam. In hetzelfde jaar kwam ook de live-lp *Erna Morena* uit. Hierop is voor het eerst de Duitse saxofonist-klarinetist Karl-Heinz Wiberny te horen.

Een ander hoogtepunt in het korte leven van *Association P.C.* was de deelname aan de »Spielmannstrasse« tijdens de Olympische Spelen van 1972 in München. Op dat grootse sportevenement waren alle deelnemende landen met een cultuuract vertegenwoordigd. *Association P.C.* presenteerde zich als »Kultur Musiker« op de Duitse cultuurstand aan de Spielmannstrasse. Een grote culturele eer voor de twee Nederlanders: Pierre Courbois en Jasper van 't Hof. De samenwerking tussen *Association P.C.* en Jasper duurde uiteindelijk drie jaar. De opvolger voor Jasper werd de Duitse pianist Joachim Kühn. Courbois en Van

't Hof zullen in de jaren daarna nog regelmatig als duo samen spelen. In 1978 verschijnt van het tweetal de lp *Perpetuum Mobile* op het label VARAJazz. »Het was een enerverende tijd« zou Pierre Courbois over de periode met Jasper zeggen en hij vatte zijn talent in een recensie zo samen: » Als jazzmuzikant een positieve dwarsligger, die altijd iets anders doet dan je van hem verwacht. Die linkse handigheid blijf je altijd horen in zijn spel«

In dezelfde tijd speelde Jasper met *Association P.C.* op een festival in Duitsland waar hij kennis maakte met de Amerikaanse saxofonist en bandleider Archie Shepp. Bij die ontmoeting vertelde Shepp onder de indruk te zijn van Jaspers spel. Hij was net begonnen aan een Europese tournee en die dag verwickeld geraakt in een ernstig meningsverschil met zijn eigen pianist, dat zo hoog opliep dat de pianist de band per direct verliet. Een dag later belde Archie Shepp met de vraag of Jasper die middag mee kon doen met de repetitie van zijn kwartet in Amsterdam. Jasper stemde daarmee in en vertrok naar Amsterdam waar de band repeteerde in een groot kraakpand. Jasper werd door Archie verwelkomd met de vraag: »Can you read?« Jasper antwoordde: »I can't read, but I play the blues.« Dat was voor Archie voldoende en ze begonnen met de repetitie die zó goed verliep, dat Archie Jasper uitnodigde de volgende dag mee te spelen in *Paradiso*. Het werd een fantastisch concert in een uitverkocht *Paradiso* en op het eind van het concert bij de introductie van de bandleiden was Shepp Jaspers naam vergeten en schreeuwde hem toe: »What's your name?« Jasper riep tot tweemaal toe zijn naam terug, maar dat kwam bij Archie niet binnen. »We call him Hector« zei hij schouderophalend tegen het publiek. Tot aan de dag van vandaag weet Jasper nog niet hoe hij daar bij kwam. Dat wist de columnist van het blad *Jazzism* Bert Vuijsje ook niet. Ook hij kende Jasper niet en kwam bij navraag achter zijn naam via Pierre Courbois.

Jasper toerde zes weken met het Archie Shepp kwartet door Europa in de tijd dat *Black Power* actueel was. Archie en zijn twee Amerikaanse bandleiden waren sympathisanten van deze beweging en kwamen bij ieder optreden met gebalde vuisten het podium op. Jasper liep er dan als roodharige blanke ietwat schichtig achteraan om vervolgens zo snel mogelijk achter zijn piano te duiken. Om zijn sympathie aan het publiek te onderstrepen speelde Archie Shepp op piano een specifiek *Black Music* nummer. Zo ook op een festival van Châteauevallon bij Toulon in Frankrijk. Toen hij Jasper met een handbeweging verzocht plaats te maken, pakte Jasper als reactie de saxofoon van Archie die hij op de vleugel had gelegd. Als door een wesp gestoken sprong hij van de kruk en beet Jasper toe: »Do not touch my instrument again.« Vanaf dat moment heeft Archie Shepp in die tour zijn piano-act nooit meer gedaan.

Jean-Luc Ponty Experience

In die tijd (1973) speelde Jasper naast *Association P.C.*, ook met verschillende andere muzikanten, die hij ergens onderweg was tegengekomen en met wie hij een muzikale klik had. Hij bouwde toen al aan een inmiddels indrukwekkend netwerk van contacten, dat hem tot de dag van vandaag in staat stelt regelmatig op te treden of een opname mee te maken. Deze contacten zijn meestal korte muzi-

kale uitstapjes, die iedere jazzmuzikant maakt om zichzelf te promoten en, niet onbelangrijk, om geld te verdienen. Eén daarvan was zijn optreden met de Duitse bassist Peter Trunk, die helaas veel te vroeg door een auto-ongeluk in New York is overleden. De groep *Pork Pie* zou later als eerbewijs haar eerste lp *Transistory* aan Peter Trunk opdragen. Een ander contact was, zoals gezegd, dat met de Amerikaanse saxofonist Archie Shepp met wie hij meerdere duoconcerten heeft gespeeld. Ook ontmoette hij de Belgische gitarist Philip Catherine, die op dat moment speelde in de band van Jean-Luc Ponty. Deze Fransman was een virtuoos op viool en een grote naam in de Europese jazzscene. De band, die naast hem en Philip Catherine bestond uit Aldo Romano (drums) en Jean-François Jenny-Clark (bas) zocht een pianist. Zij vroegen Jasper om enkele concerten met hen mee te spelen.

Dat klikte direct en Jean-Luc Ponty nodigde hem uit zijn band te komen versterken. Jasper stemde daarin toe en nam in 1973, na drie succesvolle jaren, in goede harmonie afscheid van *Association P.C.* en sloot zich aan bij Jean-Luc Ponty Experience.

De nieuwe band kwam helaas niet echt van de grond mede doordat Jean-Luc Ponty verbonden was aan talrijke muzikale projecten en weinig tijd kon vrijmaken voor de band. Daarbij kwam dat Ponty een uitnodiging kreeg om in de band van Frank Zappa te komen spelen.

Al binnen een jaar vertrok hij naar Amerika en beëindigde hij alle Europese activiteiten. Na het vertrek van Jean-Luc Ponty vroeg Philip Catherine Jasper om met hem en de andere overgebleven leden van de band mee te spelen in de Parijse jazzclub *Riverbop*. Jasper nam de uitnodiging aan en samen traden ze met succes een week lang iedere avond op voor het publiek van *Riverbop*. De sfeer en de omgeving voelden goed, Jasper zei over die tijd: »There was something in the air. Je voelde de spanning dat er iets nieuws op komst was, net wat kunstschilders ervaren als ze op het punt staan een nieuwe kunstvorm te creëren. We leefden op een roze wolk.« Na de concerten was iedereen ervan overtuigd dat deze band een vervolg verdiende.

Van pianist naar bandleider

Pork Pie

In zijn *Association*-tijd ontmoette Jasper zijn idool Charlie Mariano aan de bar van de beroemde jazzclub *Domicile* aan de Siegesstraße in München. Een poster van de Amerikaanse saxofonist had Jasper in zijn jeugd jaren boven zijn bed hangen. Het nummer *Goodbye Pork Pie* Hat van de lp *Mingus Ah Um*, die Charlie Mariano met bassist Charles Mingus had opgenomen, had hij grijs gedraaid. Mingus had dit nummer in 1959 gecomponeerd ter nagedachtenis aan de saxofonist Lester Young, die altijd een *Pork Pie*-hoed droeg. Plotseling hoorde Jasper iemand »Charlie!« roepen. Jasper keek opzij en zag naast hem de man die daarop reageerde. Hij herkende hem onmiddellijk als de man van de poster. Voorzichtig vroeg hij: »Bent u Charlie Mariano?« De man knikte vriendelijk en de twee raakten al snel in gesprek. Niet veel later vonden ze elkaar op het podium. Na de sessie spraken ze af binnen afzienbare tijd weer samen te spelen. Toen Jasper hem naar zijn speelschema vroeg, ontdekten ze dat ze beiden een week

later op het jazzfestival van Freiburg zouden staan. Ieder met zijn eigen band. Er ontstond een muzikale vriendschap, die tot aan de dood van Charlie in 2009 zou duren. Toen Jasper in 1973 met Philip Catherine, Aldo Romano en Jean-François Jenny-Clark in *Riverbop* speelde ontstond bij Jasper het idee Charlie Mariano te vragen in hun nieuwe band te komen spelen. Charlie Mariano was geboren in het Amerikaanse Boston en had gespeeld met beroemdheden als Chet Baker, Stan Kenton, Charlie Parker, McCoy Tyner en Charles Mingus. Een grote jongen dus. Jarenlang gaf Charlie Mariano les aan het precieze *Berklee College of Music* in Boston. Bij hem studeerde onder ander de saxofonist Ernie Watts, die we later nog zullen tegenkomen. In 1971 besloot hij te breken met Amerika en trok naar India om zich te bekwamen in de nagaswaram, een soort Indiase hobo. Daarna verhuisde hij naar Europa en vestigde zich in Keulen. Jasper was ervan overtuigd dat hij een belangrijke bijdrage kon leveren aan de nieuwe band en stelde Philip Catherine voor eens met hem te praten. Catherine stemde in en maakte een afspraak met Charlie voor een kennismaking. Charlie speelde op dat moment met drummer Stu Martin. Hij sliep bij hem thuis in het Belgische Mons, dat op de route lag van Parijs naar Brussel waar Philip woonde. Om die reden werd er op een zondagmorgen afgesproken in het huis van Stu Martin. De avond ervoor had Charlie voor een optreden ver moeten reizen en had daarna nog lang nagezeten. Toen Lee, de vrouw van Stu Martin, de volgende morgen onder aan de trap naar boven riep dat Philip er was, kwam het antwoord in de vorm van een zwaar gesteun en een stortvloed van excuses. Toen hij uiteindelijk voor de spiegel stond schrok hij van zijn eigen uiterlijk en besloot zich niet in deze deplorabele toestand aan Philip Catherine te tonen. Charlie was een ijdele man. Hij besloot een papieren boodschappentas over zijn hoofd te trekken en uitsparingen te knippen voor zijn mond en ogen. Zo kwam hij beneden en zette hij zich neer aan de keukentafel. De kennismaking verliep goed al moest Philip wel even wennen aan zijn uitdossing. Toen Jasper Philip Catherine later vroeg of hij met Charlie had gesproken, antwoordde hij: »I think it was Charlie and yes, it was a pleasant conversation.« Charlie Mariano sloot zich aan bij de nieuwe band en in de week dat ze in de Parijse club *Riverbop* speelden, werkten ze aan een nieuw repertoire. Niet veel later werd Jasper uitgenodigd deel te nemen aan de *Berliner Jazztage*. Hij accepteerde de uitnodiging graag en zei dat hij met zijn nieuwe band zou komen spelen. Op de vraag van de organisatie hoe de band heette werd het even stil. *Pork Pie* schoot bij hem binnen als de nickname voor Lester Young, de saxofonist met de *Pork Pie*-hoed. De bandnaam *Pork Pie* was geboren. Net als in 1970 met *Association P.C.* werd ook nu het concert in Berlijn een geweldig succes. Ze reisden daarna kriskras door Europa en speelden in alle Europese steden voor een dolenthousiast publiek. De band speelde prachtige melodieuze jazz, niet in de laatste plaats door de Indiase invloeden die Charlie Mariano met zijn nagaswaram inbracht. Het waren hoogtijdagen en dat had zijn keerzijde. Omdat de bandleden uit verschillende landen kwamen, liepen de reis- en verblijfkosten extreem hoog op. Zo hoog dat Jasper op het festival van Innsbruck als verantwoordelijke bandleider de rekensommetjes aan de anderen liet zien. Daaruit bleek dat ze ieder 12 Duitsmark moesten bijbetalen om het tekort te dekken. De heren lagen onder de tafel van het lachen maar konden toen niet anders concluderen dan dat doorgaan zinloos was. De band besloot met pijn in het hart te stoppen. In die

twee jaar dat ze samen als *Pork Pie* speelden maakten ze twee lp's: *Transitory* (1974) en *The Door is Open* (1976). De band zou in 1992 nog een keer samen komen voor de opname van de lp *Operanoia* in de samenstelling: Philip Catherine (gitaar), Don Alias (drums), Charlie Mariano (sax) en Jasper van 't Hof (piano).

Jasper van't Hof en Charlie Mariano

Electric Circus

Na *Pork Pie* (1978) toerde Jasper met Toto Blanke's band *Electric Circus*. Dit trio bestond naast gitarist Toto Blanke en Jasper op Fender-piano uit de Fin Edward Vesala op drums. In deze samenstelling speelde deze band gemiddeld vijf concerten per jaar. Een van die concerten was op het festival Jazz at Odre in Wroclaw, in Polen. Om daar voor een concert op tijd te komen vertrokken ze »s nachts, direct na een optreden in Ulm, vanuit Duitsland. Ze reisden met een Opel Blitz-bus, die Toto had gekregen van de bisschop van Paderborn. De bus was overbodig geworden bij een missiepost in Afrika. Deze missionarissenbus had een chauffeursstoel met daarachter een slaapcabine met twee stapelbedden. Tussen de slaapruijme en de laadruijme was een dubbele houten wand getimmerd waarvan de laatste wand naar buiten schoof als de achterdeuren van het busje werden geopend. Op de uitschuifbare wand was een altaar gemonteerd met een levensgroot kruisbeeld met Christus erop. Dit mobiele altaar was als rijdende kerk uitermate handig gebleken in donker Afrika. Deze religieuze constructie nam, hoe praktisch ook in Afrika, zoveel plaats in dat er net genoeg ruimte overbleef om een drumstel en een Fender-piano te bergen. De gitaar van Toto werd om de frêle schouders van Christus gehangen. Het was de tijd van de Koude Oorlog en om in Wroclaw te komen moest je het IJzeren Gordijn passeren en de Transit Strecke nemen om via de DDR in Polen te komen. Bepaald geen sinecure. Het was nog aardedonker toen ze bij de grens aankwamen. De bus stopte voor de slagboom in het felle licht van de schijnwerpers. Nieuwsgierige mannen omringden de bus, controleerden de persoonsbewijzen en vroegen de muzikanten de ach-

terdeuren te openen. Toto deed wat hem gevraagd werd en trok de twee deuren wijd open, het mobiele altaar met daarboven het imposante kruis schoof naar buiten en openbaarde zich aan de soldaten die van schrik, met hun kalasjnikov nog in de aanslag, terugdeinsden. De chaos was compleet en het kostte de heren alle moeite uit te leggen dat dit tafereeltje staatsongevaarlijk was. Na enkele telefoontjes met de *Sicherheitspolizei* kon de band weer verder. Opgelucht reden ze de 2 kilometer lange weg op van het niemandsland toen ze opeens een doffe knal hoorden. De achterdeur bleek niet goed afgesloten en was tijdens het rijden opengeslagen waardoor het altaar met kruis naar buiten was geschoven en nu boven het asfalt bungelde. Ook lagen er drumstokken, een pianokruk en een microfoonstandaard op straat. Opnieuw richtten zich schijnwerpers op de bus. De mannen keken elkaar aan en vroegen zich stilzwijgend af wie er naar buiten durfde, wetende dat er naast het licht ook geweren op hen gericht waren. De ogen stopten bij Edward Vesala die in zijn pyjama uit de bus sloop om de onderdelen van de snelweg te redden, Christus naar binnen te drukken en de buitendeuren zorgvuldig te sluiten. Eenmaal weer op de Autobahn slaakten ze een zucht van verlichting. Enkele uren later speelden ze voor uitzinnige Poolse liefhebbers, die voor even opgingen in de vrije jazz.

Ontmoetingen

In de jaren zeventig en tachtig speelde Jasper in vele samenstellingen, die meestal kortstondig actief waren of geformeerd werden voor een bepaald concert. Soms klikte het zo goed dat de band langer bij elkaar bleef. Eén daarvan was het kwintet van de Amerikaanse drummer Alphonse Mouzon. Jasper vond hem een van de beste drummers van de wereld. Hij was de uitvinder van de fusionjazz en medeoprichter van de Amerikaanse jazzband *Weather Report*. Het was tijdens de tour met dit kwintet, dat Jasper de Amerikaanse saxofonist Bob Malach leerde kennen. Toen de bandleden van *Pork Pie* om de genoemde reden beslist hadden

te stoppen, besloot Jasper in 1980 een nieuwe band samen te stellen. Hij vroeg Bob Malach mee te doen en Jasper completeerde de band met Aldo Romano (drums en gitaar), Didier Lockwood (viool) en de Deense bassist Bo Stief. Jasper bleef zoeken naar nieuwe ontwikkelingen voortbordurend op de fusionjazz waarmee hij met *Pork Pie* zoveel succes had gehad. De lijn werd nog melodischer. Jasper noemde de stroming *dubble feel* en met die keuze werd de succeslijn van *Pork Pie* doorgezet. De band nam in 1980 het album *Eyeball* op, dat door CMP Records werd uitgebracht. Ook in Oost-Berlijn (in de toenmalige DDR) werd deze stroming gewaardeerd. Dit leidde tot een optreden op het Live Festival aldaar, waarvan in 1982 door een radiostation een lp werd uitgebracht.

Piano Conclave

Het initiatief om met acht pianisten op één podium samen te spelen werd genomen door de Zwitserse meesterpianist George Gruntz. Iedere pianist schreef voor *Piano Conclave* een stuk dat door alle acht toetsenmannen als band werd uitgevoerd. De jazzstijl was contemporary jazz en fusion. Elektronische muziek was in die tijd hot en dat is te zien aan de diversiteit aan instrumenten. Naast piano werden ook harpsichord, mellotron, orgel en synthesizer gebruikt. Als groep maakten ze twee langspeelplaten: *2001 Keys* (1974) en *Palais Anthology* (1975). De acht pianisten kwamen uit verschillende Europese landen: George Gruntz (Zwitserland), Fritz Pauer (Oostenrijk), Gordon Beck (Engeland), Jasper van 't Hof (Nederland), Joachim Kühn (Duitsland), Martial Solal (Frankrijk), Bobo Stenson (Zweden) en Adam Makowicz (Polen). Het collectief werd onder andere gecompleteerd met Alphonse Mouzon (drums) en John Lee (bas). Ze speelden twee keer per jaar op grote jazzfestivals in Berlijn, Wenen, Bergamo en Parijs. Gezien de status van de pianisten en de omvang van het podium was dat het maximaal haalbare. Voor zo'n evenement werd er een groot podium opgericht waar de instrumenten in een cirkel werden opgesteld. Iedereen kon iedereen zien en dat had een bijzondere invloed op de improvisaties. Jazzmuzikanten komen sporadisch tot een vriendschap, dat komt vooral door de vele vluchtige ontmoetingen die kenmerkend zijn voor de jazzscene. De leden van *Piano Conclave* vormen hierop een uitzondering. De concerten waren voor de heren echte happenings en smaakten naar meer. Helaas lieten hun agenda's het samen spelen slechts zelden toe. George Gruntz was een fenomeen. Naast directeur van de *Berliner Jazztage* en zijn werkzaamheden als pianist-componist, was hij ook orkestleider van de The George Gruntz Concert Jazz Band, die van 1971 tot aan zijn dood in 2013 actief was. Het was een big band die voor tachtig procent uit Amerikaanse jazzmusici bestond. Deze musici, voornamelijk New Yorkers, hoorden bij de wereldtop en leefden zich in deze big band uit in de arrangementen van de Europese jazz. Jasper speelde in de periode van *Piano Conclave* ook in de big band van George Gruntz en maakte met de totale groep van twintig muzikanten twee grote Europese tournees mee. Opnieuw was het een feest om met zo'n grote groep muziek te maken en samen te spelen met beroemdheden als drummer Peter Erskine van *Weather Report* en de trompettist Lew Soloff van *Blood, Sweat & Tears*. Een van

de tournees startte in de Oost-Duitse stad Leipzig. Daarvoor vloog George Gruntz zijn Amerikaanse jazzmuzikanten in om vanuit het vliegveld van Oost-Berlijn waar ze zouden landen, met de bus naar Leipzig te reizen. Bij de douane ging het al mis. De ambtenaren van de *Sicherheitspolizei* schrokken zo van die ongeorganiseerde, met trommels en toeters uitgedoste groep, dat de top van het veiligheidsapparaat erbij moest komen om alles in goede banen te leiden. De vrije jongens keken hun ogen uit en hadden geen weet van hoe het er in een communistisch regime als de DDR aan toe ging. Ze waren gechoqueerd toen ze op de Transit Strecke tussen Berlijn en Leipzig hoorden dat je uitsluitend mocht stoppen om te tanken en bovendien tijdens het tanken een praatverbod had. In het hotel werd opzichtig de draak gestoken met de af luisterpraktijken van de Stasi. De Amerikanen namen bij het ontbijt plaats waar ze wilden. Ze wenkten met een »hey you« de obers. Geen van de Oost-Duitsers sprak een woord Engels. Nog voor de tour van start was gegaan waren er zeker drie momenten waarop George Gruntz door het management van het hotel werd aangesproken op het »onaangepaste« gedrag van zijn gezelschap. Er werd zelfs bedreigd met uitzetting. Gelukkig bleef dat Gruntz en de andere Europese musici bespaard, want eenmaal in de boeken bij de Stasi betekende weinig goeds voor toekomstige optredens.

Manfred Schoof Quintet

In 1976 werd de Duitse jazztrompettist Manfred Schoof door het Goethe-Institut (een organisatie voor de instandhouding van de Duitse taal en voor internationale culturele samenwerking) gevraagd een tournee te organiseren langs de Aziatische vestigingen van het instituut, de zogenaamde Goethe-huizen. Hij stelde daarvoor een kwintet samen, dat naast hemzelf bestond uit: Michel Pilz (klarinet), Ebehart Weber (bas), Ralph Hubner (drums) en Jasper van 't Hof (piano). De gehele tour stond onder leiding van Joachim-Ernst Berendt, een man die als radioproducent veel kennis had van de jazz. Hij was destijds bovendien Georg Gruntz opgevolgd als artistiek leider van de *Berliner Jazztage*. De tour zou twee maanden duren en eindigen in Lahore (Pakistan). Jasper leerde Manfred Schoof kennen tijdens de workshops van Remscheid eind jaren zestig waar hij als jonge pianist de eerste kneepjes van het vak bij hem leerde. Ook speelden ze al samen in het Manfred Schoof Sextet. De Aziatische tour begon in februari 1976, op de geboortedag van zijn zoon Lucas. De band vloog vanuit Frankfurt naar Teheran, de toenmalige hoofdstad van Perzië (nu Iran). Het programma dat in de Goethe-huizen werd verzorgd bestond uit twee delen: een lezing over de culturele en muzikale waarden van de Europese jazz, gehouden door Joachim-Ernst Berendt en een liveoptreden van het Manfred Schoof Quintet. De bezoekers waren in hoofdzaak studenten Duits en jazzmusici. Voor Jasper is de confrontatie met de oosterse cultuur een overweldigende ervaring geweest. Zowel het rijke culturele leven als de struggle for life, die schrijnend zichtbaar was op haast iedere hoek van de straat in de meeste Aziatische landen beroerde hem. Vooral in de Indiase steden New Delhi, Bombay (nu Mumbai) en Madras beseftte hij dat het leven daar op andere grondslagen berustte en het geen vanzelfsprekendheid was dat er water uit de kraan komt. Op veel plaatsen was het zelfs verboden water te verspillen voor het poetsen van je tanden. In verband met

infectiegevaar kreeg iedere hotelgast voor consumptie een fles mineraalwater op zijn kamer. In Maleisië kreeg Jasper vanwege zijn lange haren geen toegang: hij kon gelijk doorvliegen naar Colombo, de hoofdstad van Ceylon (nu Sri Lanka). Voordat hij in Kuala Lumpur op het vliegtuig stapte kreeg Jasper van een medewerker een brief in zijn handen geduwd met daarin de eerste foto van zijn pasgeboren zoon. De tijd in Seoul (Zuid-Korea) viel samen met een uitgaansverbod, dat was uitgeroepen vanwege het zogenoemde »bijlmoord-incident« waarbij twee Amerikaanse officieren werden vermoord door Noord-Koreaanse soldaten terwijl ze een populier kapten. Niemand mocht na 20.00 uur nog op straat komen. De band verplaatste zich in geblindeerde auto's van het Goethe-huis naar het hotel. Het laatste concert van de tour zou worden gegeven in Lahore (Pakistan) juist op het moment dat een geestelijk moslimleider was vermoord. Omdat de Pakistani ervan overtuigd waren dat de schuld bij Amerika lag, was het klimaat ten opzichte van westerlingen ronduit gevaarlijk en explosief. De Duitse ambassade nam geen enkel risico en organiseerde per direct een vliegtuig naar Frankfurt. De tour was voor Jasper een enerverende ervaring geweest maar dat alles woog niet op tegen de gedachte eindelijk zijn zoon in zijn armen te kunnen drukken.

Pili Pili

Jasper had in 1983 een solocontract met uitgeverij *Keytone*, daarin was onder andere afgesproken dat Jasper eens in de twee jaar een productie zou maken voor een nieuwe lp. Twee maanden voor de geplande opname vroeg de Belgische gitarist Philip Catherine aan Jasper of hij zin had, samen met de Belgische bassist Nicolas Fiszman en de percussionist Triloc Gurtu uit Bombay, twee weken mee te spelen tijdens een tour door de voormalige Belgische kolonie Zaire (in 1997 kreeg het land de huidige naam Congo). Dat werd zijn eerste kennismaking met Afrika. De band gaf in Kinshasa twee concerten en trad daarna op in de verschillende jazzclubs die Kinshasa rijk is. Jasper leerde van de plaatselijke jazzmusici de Afrikaanse muziek kennen. Vooral de ritmesessie, kenmerkend voor de Afrikaanse muziek, maakte een verpletterde indruk op Jasper. Hij raakte meer en meer in de ban van de Afrikaanse beat en besloot er iets mee doen.

Weer terug in Nederland begon hij met de composities voor de plaatopname voor *Keytone*, waarin hij een prominente plaats had ingeruimd voor Afrikaanse percussie. In het vooroverleg met de muziekuitgeverij zag deze niet veel in het plan om Afrikaanse invloeden op te nemen in het jazzalbum. De producer Michel Damen daarentegen was erg enthousiast en wilde er direct mee aan de slag. Ze besloten uiteindelijk Jaspers plan een kans te geven. Om dat te kunnen, moest eerst een probleem worden opgelost: hoe kom je op korte termijn aan Afrikaanse percussionisten? *Keytone* ontdekte dat op dat moment de nationale percussiegroep van Guinee in Engeland concerteerde. De groep bestond uit zeven percussionisten en drie zangeressen, de overige leden waren dansers. Via contacten kon *Keytone* regelen dat de groep na haar Engelse tournee nog twee dagen langer in Engeland kon blijven om mee te werken aan de opname van Jaspers werk. Er werd een studio gevonden in Harmondsworth, Middlesex, en een hotel dicht bij het vliegveld. Jasper bereidde thuis zijn composities voor en maakte werkschema's voor de repetities

en opnamen. De zang en percussie werden uitgevoerd door *The Isaac Tagul Group* terwijl Jasper de arrangementen schreef en de partijen voor piano, synthesizer en keyboard voor zijn rekening nam. Er moest dag en nacht gewerkt worden om de stukken ruw op tape te krijgen. Het lukte. Daarna werd in de *Soundpush studio* in Blaricum de tape gemixt. Speciaal voor de titelsong *Pili Pili* werden de producers Jan Schuurman en Shell Schellekens gevraagd deze klus op zich te nemen. Schellekens had onlangs voor Golden Earring de wereldhit *Radar Love* gemixt. Het oorspronkelijke stuk, zoals dat door Jasper was geschreven voor de lp *My world of music* en in Engeland op tape was gezet, duurde 30 minuten en werd door de producers teruggebracht naar 16 minuten, een knappe prestatie. Maar toch ontbrak er iets in de opname, de thrill die je bij de liveperformances zo intens voelde kwam op de plaat onvoldoende tot zijn recht. Jasper miste bij de studioversie de rauwheid. De reuk van bezwete lijven van trommelaars, de spirit van de dans en de oergeluiden van de muzikanten. Jasper stelde voor om de trompettist Manfred Schoof erbij te halen om dat gemis te compenseren. Om de Afrikaanse accenten nog iets extra's te geven werd Shell Schellekens op drums toegevoegd. Daarmee werden het oerritme van de beat en de oersound van de trompet samengebracht. Deze toevoeging maakte de track tot iets speciaals. De teerling was geworpen en Jasper koos als titel voor de lp én de soundtrack de naam *Pili-Pili*, die naar een ervaring verwijst opgedaan in een restaurant in Kinshasa waar hij zijn mond brandde aan het eten van een hete peper die in de Lingala taal *Pili pili* wordt genoemd. De plaat *Pili-Pili* kreeg al snel goede recensies. Om de band te kunnen plaatsen in het spectrum van jazz, pop, funk, fusion enzovoort werd door de schrijvende pers de naam wereldmuziek bedacht. *Keytone* had de kansen voor deze muziekstroom goed ingeschat en verkocht de licentierechten aan *WEA* muziekuiteverij in Hamburg, die geleid werd door Sigi Loch. Deze kenner werd bij het horen van de tape direct gegrepen door het Afrikaanse virus. Uitgeverij *WEA* werkte wereldwijd en dat is, zo zou later blijken, mede doorslaggevend geweest voor het succes van *Pili Pili*. Toen de definitieve mix eindelijk af was, pakte Jasper zijn leven als jazzmuzikant weer op. Een maand later, inmiddels is het januari 1985, werd hij gebeld door *Keytone* met de mededeling dat de licentierechten van de plaat waren verkocht aan *WEA* en dat ze hadden gehoord dat de plaat het erg goed deed in Duitsland. »Hoe bedoel je dat?« vroeg Jasper nieuwsgierig. *Keytone* vertelde dat de plaat de laatste week ieder uur werd gedraaid op NDR-radio en dat Jasper moest gaan nadenken over het samenstellen van een band, die de muziek live op het podium kon brengen.

De vele berichten die Jasper daarna bereikten bevestigden zonder uitzondering het beeld dat ze een hit in handen hadden. Vooral de discotheken pakten het nummer massaal op, iedere avond hielden de trommels van *Pili Pili* de discjongeren in beweging met het ritme, de cadans, die minutenlang door hen heen denderden zoals een volgeladen vrachttrein dat doet bij iedere railovergang.

Die herhaling bracht de discodansers in een trance. Eerst in Noord-Duitsland, daarna in de rest van het land en spoedig daarna in alle Midden-Europese landen. De Afrikaanse beat was nieuw in de dancings en zorgde voor een broeierig sfeertje. De jeugd ging dansend op in een extase waarin alles en iedereen in en met elkaar draaiden. Het ritme, de Afrikaanse beat en de massaliteit van de percussie-sessie maakten *Pili Pili* tot een hit, een cultnummer. Het werkte als een drug, die

amoureuze krachten in de jonge dansers losmaakte. Er was zelfs sprake van een *pili-pili-boom*, maar dat is nooit bewezen. In no time dreunde de beat uit de luidsprekers van duizenden disco's in alle Duitstalige Europese landen inclusief Polen, Tsjecho-Slowakije en Joegoslavië. Overal, behalve in Nederland. Jasper, geschrokken van het onverwachte succes, kon niet anders dan snel op zoek gaan naar de juiste muzikanten om de nieuwe band *Pili Pili* te vormen.

Als eerste vroeg hij de Belgische bassist Nicolas Fizman, die toezegde en Jasper attendeerde op een jonge zangeres uit het Afrikaanse land Benin, Angelique Kidjo. Zij was enkele maanden daarvoor haar studie begonnen aan de jazzacademie in Parijs. Jasper nam contact met haar op en vroeg haar mee te toeren met *Pili Pili*.

Pili Pili

Ze was blij verrast en ze spraken af dat ze de trein zou nemen van Parijs naar Roosendaal (geld om verder te reizen ontbrak haar). Jasper zou haar in Roosendaal bij het station oppikken om samen per auto naar zijn huis te gaan en daar te repeteren. Op het afgesproken moment stond Jasper op het desolate perron van Roosendaal te wachten op de internationale trein die vanuit Parijs binnen zou rijden. Toen die weer vertrok liepen er, tot zijn verbazing, alleen twee oudjes over het perron. Jasper liep teleurgesteld de betonnen trap weer op toen op dat moment een klein donker meisje met twee gevlochten haarstaartjes en koolzwarte ogen via de andere kant hetzelfde deed. Bovenaan de trap vroeg Jasper voorzichtig, »Angelique Kidjo?«

»Oui, c'est moi« zei het meisje en ze gaven elkaar de hand. Samen reden ze naar Jaspers huis waar Phillip Allaert (drums) en Manfred Schoof (trompet) en de drie Surinaamse percussionisten Amancio Batta, Pando O'Brian en Carlo Ulrichi al klaarstonden om samen met haar te repeteren. Jasper completeerde de groep met keyboard, synthesizer en elektronische drums. De groep *Pili Pili* was een feit. De repetities duurden vier dagen, genoeg voor Jasper om diep onder de indruk te raken van de zangkwaliteiten van Angelique Kidjo. Ze was leergierig en werkte hard om zich de stukken die Jasper voor de band had geschreven eigen te maken. Ze waren precies op tijd klaar om aan de eerste tour van zes weken door Duitsland te beginnen. Op 19 januari 1985 stond de bus klaar om de band naar cultuur- en

muziekhuis Die Fabrik in Hamburg te brengen. Het begin van wat Jasper later een glorieuze carrière zou noemen van een band: die weinig van doen had met jazz, een enorm platensucces had (meer dan 160.000 verkochte lp's), een Europese discohit had en zeven jaren lang speelde voor uitverkochte zalen. Deze eerste tournee van zes weken werd een overweldigend succes. Een prachtige toekomst lag voor het grijpen, maar dat liep toch anders. In die tijd kreeg Jasper veel aantrekkelijke aanbiedingen van impresario's en festivals om met *Pili Pili* te komen spelen. In de zeven jaar dat de populariteit van de band op haar hoogtepunt was kon Jasper moeiteloos het jaar rond optredens boeken. De verleiding om dat te doen was groot en het was een ongekennde luxe dat een jazzmuzikant die mogelijkheid had. Maar er speelde meer in die tijd. Jasper overwoog serieus om zijn carrière voort te zetten in Amerika. Nederland was hij al jaren ontgroeid en nu begonnen ook de mogelijkheden die Europa hem bood te benauwen. Als hij nog een volgende carrièrestap wilde maken was Amerika de enige optie. Deze stap zou echter vergaande (sociale) consequenties hebben voor het gezin. Lange discussies volgden. Er moest een keus worden gemaakt uit maximaal profijt halen uit *Pili Pili* en de jazz voor langere tijd stilleggen óf kiezen voor continuering van zijn positie in de Europese jazzscene wetende dat de top nooit de wereldtop zou worden óf zijn carrière voortzetten in New York en kijken of hij in de Amerikaanse jazzscene nog zou kunnen doorgroeien.

Jasper koos voor het voortzetten van zijn carrière in Europa en dus doorgaan met de fusionband *Pili Pili*, maar wel onder bepaalde voorwaarden. Die restricties waren nodig om voldoende tijd te kunnen blijven investeren in de ontwikkeling van de jazz. Dit betekende concreet: blijven samenwerken met bestaande en nieuwe uitdagende collega's en blijven componeren.

Voor *Pili Pili* gold de restrictie dat ze jaarlijks slechts in de maand januari zouden optreden, dat Jasper een min of meer vaste samenstelling van muzikanten wilde hebben en dat ieder jaar een nieuwe cd moest worden uitgebracht met zangeressen uit steeds verschillende Afrikaanse landen. Jasper zorgde voor de composities en de zangeressen zorgden voor de teksten gebaseerd op de melodielijnen van de composities, die geschreven werden in hun eigen taal. Dit compromis was voor Jasper voldoende om gemotiveerd te blijven. Ook gaf hij hiermee aan zich niet over te geven aan de lonkende commerciële contracten, wetende dat die wereld met al zijn onbetrouwbaarheid en juridische trucjes, niet zijn wereld was en nooit zou worden. Jasper bleef dicht bij zichzelf en viel niet voor het grote geld.

Na de eerste tournee in 1985 ging Jasper aan het werk om een basisgroep voor *Pili Pili* samen te stellen. Ook begon hij met het schrijven van nieuwe stukken voor de tweede lp, die onder de titel *Homba Homba* uitkwam in 1985. De stukken van deze lp zijn de basis voor de tweede tour in januari 1986. Voor de vaste bezetting vroeg hij Marlon Klein (drums), Nicolas Fiszman (bas), Tony Lakatos (saxofoon) en de zangeres Angelique Kidjo.

Regelmatig maakte Jasper gebruik van gastmuzikanten. De jaren daarna werden voornamelijk gekenmerkt door uitverkochte optredens en nieuwe albums. De vaste tourmaand voor *Pili Pili* bleef januari. Dat had vooral een praktische reden. De vaste groep muzikanten kond al vroeg hun agenda's daarop afstemmen. Dat gold ook voor de speelschema's van de concerten en de studioreserveringen. Jasper kon de overige elf maanden inplannen voor andere projecten. Het succes van *Pili Pili* in de eerste zeven jaar was legendarisch. Alle concerten van de band werden gespeeld

voor uitverkochte zalen. Tijdens een van de optredens was de zaal zó vol dat de bandleden en hun instrumentaria niet via de reguliere weg naar binnen konden. De zaaleigenaar besloot om een dichtgetimmerd raam uit de achtermuur te slaan om zo de band toegang tot de kleedruimten en het podium te verschaffen. Na het optreden vertrokken ze via dezelfde nooduitgang en werd de opening achter hen weer dichtgetimmerd. *Pili Pili* werd in korte tijd de populairste wereldmuziekband van alle Duitstalige landen. Een niet geringe prestatie.

Het derde album (1987) van *Pili Pili* werd *Jakko*. Na dat album volgden: *Be In Two Minds*, *Hotel Babo* en *Live 88* alle exclusief voor JARO media geproduceerd. Gelijktijdig werd afscheid genomen van de vinyl-lp en koos JARO voor de cd als nieuwe muziekdrager. *Stolen Moments* kwam uit in 1991 en daarmee kwam een eind aan de samenwerking tussen *Pili Pili* en Angelique Kidjo. Zij tekende een contract bij de Amerikaanse firma Island Records en vervolgde haar carrière in Amerika. Het viel voor Jasper niet mee een gelijkwaardige vervangster voor Angelique te vinden. Zij had mede het succes van de band bepaald en als frontvrouw mede het gezicht van *Pili Pili*. Uiteindelijk werd voor de twee geplande concerttours en de cd *Boogaloo* een opvolgster gevonden in de zangeres Patricia Balrak. Ook werden gelijktijdig de Malinese percussionist Dra Diarra, de Engelse tromboniste Annie Whitehead en de Duitse bassist Frank Itt aan de band toegevoegd. Twee jaar later, in 1995, kwam de zangeres Izaline Calister uit Curaçao de band versterken. *Pili Pili* swingde meer dan ooit tevoren en de jazzinvloeden werden steeds sterker. Dat alles leidde tot de live-cd *Dance Jazz Live*, die werd opgenomen tijdens de tour van januari 1995. Maar er hing nog een verandering in de lucht. Jasper vond het na tien jaar *Pili Pili* tijd om de tot dan toe spontane werkwijze van musiceren en componeren om te zetten in een meer conceptuele manier van werken. De stukken moesten een sterkere relatie krijgen met het Afrikaanse land waar de zangeressen vandaan kwamen. Ook moesten ze de teksten zingen in de taal van hun land van herkomst. Hoewel dat niet de opzet was, is op het album *Hotel Babo* al de eerste verwijzing naar deze verandering te horen. Het eerste echte conceptalbum is *Nomansland* geworden, dat in 1997 door JARO werd uitgebracht. Op dit album wordt het verhaal verteld over de geschiedenis van de slavernij, gedragen door gevoelige melodieën en ritmes. Het werd bezongen vanuit het gezichtspunt van de Afrikaanse slachtoffers. Op *Nomansland* is voor het eerst de stem van zangeres Mabinthy Sakho te horen.

Om de mensen daar beter te leren begrijpen reisde Jasper verschillende keren naar Afrika en werd daar een graag geziene gast. Na de afschaffing van de apartheid in 1990, was Jasper de eerste witte muzikant die werd uitgenodigd voor het International Arts Alive Festival in Johannesburg. Ook toerde hij door de townships van Zuid-Afrika. In 1998 maakte Jasper een drieweekse tour door Zuid-Afrika en bezocht daar onder andere Kwazulu Natal. Had hij in de vorige producties muzikanten ingezet uit onder meer Congo, Mali, Ghana, Senegal en Guinea, voor de volgende productie zocht hij Zoeloe-muzikanten, die aan het *Pili Pili*-project wilden meewerken. Hij bezocht daarvoor zo veel mogelijk evenementen en festivals in verschillende dorpen en steden van het land. Op het eind van zijn tour werd Jasper gewezen op een aftands gebouw naast een druk busstation in het centrum van Durban. Het gebouw had in zijn beste jaren dienst gedaan als theater, maar door gebrek aan onderhoud was het nu in handen gevallen van drugdealers, autodieven en prostituees. Overdag oefenden daar jonge amateurmuzikanten en de jeugd

poogde zich er het ballroomdansen eigen te maken. Ook was er een boksschool gevestigd. Binnen was de ruimte zo schaars verlicht dat Jasper nauwelijks de groep van tien jonge zangers kon onderscheiden. Zij oefenden een nieuw repertoire, voornamelijk a-capellaliedjes.

Ze bewogen daarbij zoals alleen Zoeloes dat kunnen: ritmisch en lenig. Ondanks het verkeerslawaai, de bokskreten en de duisternis, maakte deze zanggroep een overweldigende indruk op Jasper. De passie, de liefde en de overtuiging, die van deze groep uitging overtroffen zijn stoutste verwachtingen. Vanuit zijn muzikale intuïtie was het hem onmiddellijk duidelijk: met deze groep wilde hij zijn nieuwe *Pili Pili*-album Phikelela Sakhula produceren. De naam van het koor werd de titel van het album en dat betekent in het Engels: we are young, but we are growing. Na tien jaar werken met Afrikaanse muzikanten was Jasper als bandleider gepokt en gemazeld. In die periode benutte hij al zijn creatieve vaardigheden om de muzikanten in het zo keurige Europese gareel te houden. Vooral de zangers en zangeressen van de tienkoppige zanggroep *Phikelela Sakhula Zulu Choir* kwamen direct uit hun Afrikaanse townships en ervoeren letterlijk een cultuurshock bij het binnenstappen in onze geciviliseerde wereld van afspraken en normen. Ze waren nog nooit buiten hun Zoeloe-dorp geweest. Toen ze op Schiphol arriveerden stond Jasper met winterjassen klaar om de groep bibberende Afrikanen op te vangen. Ze hadden

Jasper van't Hof's Pili Pili feat. The Phikelela Sakhula Zulu Choir

nog nooit sneeuw gezien. Het is dan ook dankzij Jaspers inventiviteit dat er geen ongelukken zijn voorgevallen. Wel zijn er enkele haren uit zijn rossige tooi van kleur veranderd. Jasper was zeer betrokken bij alle *Pili Pili*-projecten, maar bij dit project in het bijzonder. Bijna twintig jaar had Jasper gezworven door het Afrikaanse continent. Hij heeft gewerkt met vele zangers en muzikanten uit verschillende Afrikaanse landen. Dat alles heeft hij ondergebracht in een tiental projecten, elk met een eigen Afrikaanse gezicht. De rode lijn van alle projecten is de fusionband *Pili Pili*, die kenmerkend werd voor de unieke wereldmuziek, die de band in al zijn uitingen en verschijningsvormen heeft voortgebracht. Een van zijn meest trouwe medeavonturiers in dit megaproject is de Malinese percussionist Dra Diarra geweest. Samen hebben ze veel gesproken over de geschiedenis van Mali en speciaal over die van de woestijnstad Timboektoe: de oude hoofdstad en het historische centrum voor handel in goud, slaven en zout. Het was ook het centrum van wetenschap en cultuur. Voor moslims was Timboektoe een heilige stad waarvan de geschiedenis teruggaat tot voor de dertiende eeuw. Het kan niet anders of deze stad is zwanger van legendes en ballades. De heren waren het eens: het volgende *Pili Pili*-project moest gaan

over Timboektoe. Samen met de zangeres Mabinthy Sakho (bekend van haar samenwerking met Peter Gabriel), de Nederlandse trompettist Eric Vloeimans en Dra Diarra werkte Jasper zijn composities uit tot een album, dat de titel kreeg *Ballads of Timbuktu*. Het album werd in 2002 uitgebracht door JARO. Tijdens de daaropvolgende januaritour begon bij Jasper langzaam het besef te groeien dat het concept van *Pili Pili* zijn magie begon te verliezen. Het concept leek slechts geworden en het kostte Jasper steeds meer energie om het draaiende te houden. In 2004 besloot Jasper te stoppen met het *Pili Pili*-project. Hij sloot hiermee een zeer succesvolle periode van twintig jaar af. Ter gelegenheid van het twintigjarig jubileum bracht JARO in 2004 de dubbel-cd *Post Scriptum* uit. In 2011 volgde nog een toegift in de vorm van een cd met als titel *Ukuba Noma Unkungabi*, wat vertaald »to be or not to be« betekent. Aan deze cd werkten mee: de zangeres Smangele Khumalo, cellist Anton Peisakhov, violist Vasile Darnea, percussionist Dra Diarra en saxofoniste Tineke Postma. Het *Pili Pili*-project mag zonder enige terughoudendheid Jaspers magnum opus worden genoemd, iets waar hij terecht zeer trots op kan zijn.

Labyrinth

Tijdens De midzomernacht van 1983 in Eindhoven trof Jasper vele grote namen uit de Nederlandse popscene. Onder hen Jan Akkerman met wie hij later in Montreux, samen met saxofonist Tom Barlage en toetsenist Willem Ennes van de Groningse groep *Solution*, op het beroemde festival aldaar zou spelen. De opzet van De midzomernacht was, dat uit de aanwezige popmuzikanten, bands at random werden samengesteld. Deze »nieuwe« groepen kregen een week de tijd om te repeteren om vervolgens op te treden tijdens de midzomernacht. Alle deelnemers sliepen in één hotel en repeteerden in hetzelfde gebouw. Ook trof hij daar Cesar Zuiderwijk aan, de drummer van de *Golden Earring*, met wie Jasper een vriendschappelijke band opbouwde. Het resulteerde in een intensieve samenwerking in het Groningse Zuidbroek. Daar waar de horizon zich kromt om de diep zwarte akkers, daar stond de gloednieuwe studio Spitsbergen van Jan Willem Rudolf. Jasper werd door hem uitgenodigd om twee weken lang, als test, gratis gebruik te maken van zijn opnamefaciliteiten. Jasper accepteerde de uitnodiging graag en toog samen met Cesar naar het hoge noorden om daar los te gaan in alle mogelijke muzikale stromingen, die uiteindelijk leidden tot de ruwe opname van de cd *Labyrinth*. Over het resultaat waren ze in eerste instantie niet erg tevreden en ze zochten naar een toevoeging, die de opname compleet moest maken. Zangeres Julya Lo»ko effectueerde hun wens. Zij zong de plaat in. De definitieve versie werd uiteindelijk bereikt door de inbreng van Nippy Noya (percussie) en Nicolas Fiszman (bas). De cd werd uitgebracht bij de muziekuitgeverij van Willem van Kooten. De opname moest een brug slaan tussen de drie muzikale stromingen: pop, klassiek en jazz. Helaas werd de doelstelling niet goed ontvangen en werd de cd geen succes. Beter ging het met het liveconcert, dat werd uitgevoerd in de Rotterdamse Doelen samen met het Rotterdams Philharmonisch Orkest onder leiding van Rogier van Otterloo. Aan dit optreden werkten verder mee: Bob Malach (sax), en Julya Lo»ko (zang). Dit concert werd in januari 1986 door Veronica op televisie uitgezonden. Na het liveconcert in de Rotterdamse Doelen gaf de band nog een twintigtal concerten in de Nederlandse schouwburgen.

De initiatiefnemers Zuiderwijk en Van 't Hof kregen voor dit project de muzikale hulp van enkele leden van het Rotterdamse orkest. Gezamenlijk waren ze zeer goed in staat een imposante show neer te zetten.

Face to Face

Jasper ontmoette de tenorsaxofonist Ernie Watts voor het eerst in 1994 bij de Duitse fusiongitarist Chris Becker in Nordhorn. De gemeenschappelijke link was Charlie Mariano, die Ernie Watts als leerling in de schoolbanken had gehad toen hij nog doceerde aan het *Berklee College of Music* in Boston. Gedrieën deden ze enkele concerten in Duitsland. Er ontstond een vriendschappelijke band tussen Ernie en Jasper, die ertoe leidde dat Jasper hem vroeg met Aldo Romano en Bo Stief mee te doen in zijn nieuwe akoestische band Face to Face. De liveoptredens van de groep sloegen aan bij het publiek en een jaar na oprichting kwam de eerste cd Face to Face uit bij *VeraBra*, die een promotie ondersteunde in zowel Europa als in Amerika. In het cd-boekje verklaarde Jasper zich een aanhanger van de »back-to-basics«-filosofie. De muziekbladen vroegen zich af of Jasper van 't Hof aansluiting zocht bij de jonge generatie: new wave bebopmusici, die ook in Nederland succes hadden. Jasper antwoordde daarop: »De affectie voor bebop heeft zich in mijn hart genesteld toen ik vijftien was. Dagenlang luisterde ik naar muziek van het John Coltrane kwartet met McCoy Tyner op piano. Helaas heb ik hem nooit live zien optreden. Toen ik ging musiceren was het hoogtepunt voorbij. Maar mijn gevoel voor die muziek is nooit overgegaan. Ik heb het idee, dat ik nu beter een antwoord kan geven op de interacties die routiniers als Aldo Romano en Ernie Watts met me aangaan.« In tegenstelling tot de waardering voor hun liveoptredens werd de cd door de pers en publiek niet erg enthousiast ontvangen. Dat bracht Jasper ertoe zijn oude liefde, de elektronische muziekvorm, weer van stal te halen. De cd *Canossa* werd in 1998 onder het label *Intuition* uitgebracht in hoofdzakelijk Duitstalige landen. Op deze plaat ontbrak de akoestische drummer Aldo Romano. In zijn plaats speelde de percussionist Nippy Noya die door zijn inbreng heeft bijgedragen aan de groove, die het album *Canossa* zo speciaal maakt. Achteraf gezien is de vraag legitiem of de muziek niet te ver op de markt vooruitliep. Muzikaal gezien deed het denken aan de symfonische rock van *Emerson, Lake en Palmer*. Net als bij *Pork Pie* werd ook deze band, door de hoge (reis)kosten, te duur voor Europa.

Hotlips

Het idee voor het project Hotlips werd geboren tijdens de *Pili Pili*-jubileumtour in 2004 waar een driekoppige blazerssectie van de partij was. De samenwerking was zo plezierig dat een vervolg, anders dan een eenmalige jamsessie met *Pili Pili*, niet kon uitblijven. Ook het idee om bij uitgever *JARO*, die tot dan alleen werken van *Pili Pili* uitgaf, een ander genre uit te brengen speelde tot de oprichting van Hotlips een rol. Jasper zag nieuwe mogelijkheden met de aanvulling van zo'n blaassectie. Hij schreef voor hen de muziek, die in lijn lag met de fusionmuziek van *Pork Pie* en *Eye-ball*. De aantrekkelijkheid van het nieuwe ensemble lag in het elektronisch-akoës-

tische concept, dat krachtige en verfijnde blaastonen deelt met de andere lyrische secties. Het werd opgebouwd uit solo's die soms funky klonken. De muziek van Hotlips werd een mengeling van jazz, rock, fusion en funk. De naam Hotlips is niet afkomstig van de hoofdrolspeelster van de tv-serie MASH, maar heeft zijn naam te

Jasper, Charlie Mariano en Philip Catherine

ur. Jasper kon om die reden te weinig contracten afsluiten om de band bij elkaar te houden. Zoals in die tijd de hele muzieksector, leed ook Hotlips aan teruglopende cd-verkoop.

danken aan de Kansas City jazz- en bluestrompettist Oran Page, die als nickname *Hotlips* had. De band bestond naast Jasper uit een vaste bezetting met Tony Lakatos (sax), Annie Whitehead (trombone), Eric Vloeimans (trompet), Marlon Klein (drums) en Bo Stief (bas). De band speelde live in diverse samenstellingen waarbij gebruik werd gemaakt van onder andere Bob Malach (sax), Eric van der Westen (bas) en Duitse popdrummer Moritz Mueller. In 2005 werd de cd *Neverneverland* opgenomen en in 2007 de cd *Live at Quasimodo*. Door de heersende economische crisis moest het aantal optredens met name in Duitsland, dramatisch gereduceerd worden vanwege de sterke afname van de subsidies voor cultuur.

Europese jazztempels

Wat de *Cavern Club* in Liverpool was voor de beatmuziek, was de *Riverbop* in Parijs voor de jazz. Het was een kleine ruimte van nauwelijks 150 vierkante meter en gelegen in de wijk *Quartier Latin*. Via een stenen trap kon je binnenkomen in de ondergrondse ruimte, die aan zestig mensen plaats bood. In die tijd werd er nog volop gerookt en zag de ruimte een groot deel van de avond blauw. Voor jazzmusici waren jazzclubs als *Riverbop* belangrijk omdat je een contract kon krijgen van een week. Je speelde er zeven avonden achter elkaar, wat voor de band financieel aantrekkelijk was. Ook kon je er als band muzikale concepten uitproberen. Vervolgens werden deze trouvailles weer de vruchtbare ingrediënten voor nieuwe samenwerkingen en plaatopnames. Het was een geliefde plek voor de Parijse jazzliefhebber en a place to be voor jazzmusici. In de *Riverbop* kwam iedereen die iets betekende in de jazz. Als Amerikanen naar Europa kwamen gingen ze vanzelfsprekend naar *Riverbop*. Daar speelden ze met hun Europese collega's en werden er ideeën en ervaringen uitgewisseld. Daar vonden ook de creatieve kruisbestuivingen plaats tussen Amerikaanse en Europese jazzstromingen. Voor Jasper brak een nieuwe periode aan, die hij zich later zou herinneren als: zeer inspirerend. In de tien Parijse jaren die daarop

volgden was hij vaak te vinden in een van de vele jazzclubs of deed hij mee aan interessante muzikale experimenten, die allemaal direct of indirect voortkwamen uit de contacten met de *Riverbop*-scene. Het was in veel opzichten een rijke tijd waarin hij belangrijke contacten wist te leggen met collega's. Zijn talent als componist en muzikant wist hij volledig te ontplooiën. Dat resulteerde in tal van muzikale activiteiten, waarvan de belangrijkste in deze biografie aan de orde komen. De »Franse liefde« eindigde in 1983 abrupt toen zijn promotor hem kwam mededelen, dat hij alleen nog maar concerten en tournees wilde organiseren als er ten minste één Amerikaanse jazzmuzikant in de band meespeelde. Hij achtte dat voor zijn promotie in Frankrijk een must. Zonder het inlossen van deze eis zou Jasper geen promotieactiviteiten meer van hem kunnen verwachten. Terwijl de rest van Europa al bezig was een eigen jazzcultuur te bouwen, geloofde Franse jazzcritici nog steeds in de suprematie van Amerika. Jasper voelde zich tekortgedaan en verbrak de banden met zijn Franse promotor. Hij kon zich dat permitteren omdat zijn nieuwe focus meer en meer gericht was op Europa waar hij in die periode steeds succesvoller werd.

In de hoogtijdagen van de Europese jazz waren er een aantal clubs waar je als muzikant moest hebben gespeeld. De belangrijkste was de al eerder genoemde *Riverbop* in Parijs, maar ook *Domicile* in München, *Onkel Po* in Hamburg, *Porgy & Bess* in Wenen, *Pepito* in Rome en *Quasimodo* in Berlijn hoorden toentertijd tot de belangrijke jazztempels. Op deze »heilige gronden« speelde het zich af. Ook Warschau had zo'n jazztempel: *Aquarius*. Geografisch was Europa toen nog verdeeld in West- en Oost-Europa. Het was ook de deellijn tussen vrijheid en dictatuur. Op veel punten waren er extreme verschillen tussen beide werelden, behalve op de beleving van jazz. Vreemd genoeg kende Oost-Europa in die tijd vele jazzfestivals waar ook West-Europese muzikanten speelden. Beroemd waren de jazzdagen in Oost-Berlijn, Szeged, Boedapest en Bratislava.

In een van de vele anekdotes vertelde Jasper hoe hij en Bob Malach na een optreden op het festival van Bratislava op weg gingen naar Warschau waar ze op uitnodiging van jazzclub *Aquarius* een week zouden spelen. Pilipov, hun manager, had de treinreis voorbereid. Het was koud toen de drie mannen in de rij tussen de reizigers op het station van Bratislava stonden te wachten. »Er is weinig tijd« had de roadmanager gezegd, »eten doen we wel in de trein.« Om de kosten te drukken had Pilipov een Late Night concert geregeld in Zakopane, een skioord in het Poolse Hoge Tatragebergte, halverwege de reis. De mannen zochten een plaats in de overvolle trein en drukten hun koffers in de bagagerekken boven hun hoofden. Tussen twee coupés in blèrde een schaap. Schokkend zette de trein zich in beweging. De laatste reizigers zochten zwalkend houvast en vervloekten de communisten die nog altijd de betere banen bij de staatsspoorwegen hadden.

De trein rolde in een monotoon ritme de avond in. Soms zagen ze lichtjes van huizen aan hun ramen voorbyschieten, meestal was het aardedonker en leken de ramen zwart geschilderd. Bob Malach gebruikte zijn koffer als voetenbankje. Hij was een kind van Poolse ouders die begin jaren vijftig naar Amerika waren geëmigreerd. Nu toerde hij voor het eerst naar het geboorteland van zijn ouders. Zij hadden hem veel verteld over het leven in Polen direct na de oorlog, de armoede en de uitzichtloosheid op een beter leven. Hoe anders was zijn jeugd geweest in New York. De roadmanager onderbrak zijn gepeins. »Vanavond spelen we in hotel Pokoje Konstanyńowa, we spelen direct bij aankomst. Met de gage betalen we de tickets

en we krijgen eten, drinken en een goed bed. Morgenvroeg worden we door de hoteleigenaar weer naar het station gebracht en dan zijn we om vier uur »s middags in Warschau, ruim op tijd voor de soundcheck. O ja, een partijbonds heeft me gevraagd of zijn dochter vanavond op haar saxofoon een nummer met jullie mag meespelen. Ze schijnt best aardig te kunnen blazen.« Beiden keken hem verontwaardigd aan.

Wolfgang Dauner en Jasper

»Hij betaalt er vorstelijk voor« zei hij er snel achteraan.

»Als het aan jou ligt, wassen we morgen de borden af waar we straks van eten« reageerde Jasper geprikkeld. »Ik voel er niets voor«

»Ik heb er al in toegestemd, we kunnen het geld goed gebruiken« zei Pilipov. Hij had geen zin in een discussie. De trein remde af. De beelden van het station van Trencin waren even triest als alle andere stations op deze reis. »Ik haal even wat koffie en broodjes« zei Pilipov en hij riep iets door het openstaande raampje naar een verkoper op het perron. Zwijgend dronken ze hun koffie en aten ze hun broodje terwijl de trein zijn slaapverwekkende cadans weer had opgepakt.

»Hoe ben jij in de muziek gerold?« vroeg Bob Malach aan Jasper.

»Ik ben geboren in een stad in het oosten van Nederland, in een tijd waarin het werkgeluid van weefgetouwen het levensritme bepaalden. Niemand ontkwam daaraan. Alles was ritme. Muziek was voor veel mensen een legale drug om de pijn van de lange werkdagen dragelijk te maken.«

»Net zoals de mensen hier?« vroeg Bob.

»Ja, dezelfde grauwsliuer lag ook over mijn stad. Gelukkig waren mijn ouders muzikaal en kreeg ik het muzikale talent met de borstvoeding binnen.«

»Maar daarmee ben je nog geen professional« zei Bob, die veel jonger was.

»Zeker, het begin was moeilijk, je wist dat er ergens een feestje was, maar niet hoe je er moest komen. Door veel te spelen kwam ik steeds meer mensen tegen die me een stukje verder brachten. Ik pakte alles wat op mijn weg kwam

op en groeide gaandeweg naar het moment waarop ik fulltime muziek kon maken. Ik had het gevonden»

»Wat gevonden?» vroeg Bob.

»Dat feestje!»

Hij had het nog niet uitgesproken of het licht viel plotseling uit en de trein rolde enkele minuten later uit tot stilstand. Gevloek en getier vanwege de onbetrouwbaarheid van het openbaar vervoer vulden de trein. Het leek geen zeldzaamheid en al snel pakten de reizigers bij het schijnsel van sigarettenaanstekers hun spulletjes en liepen mokkend de trein uit. Ook Pilipov spoedde zich naar buiten, maar bleef staan naast de massieve locomotief waar bovenin het silhouet van de machinist vaag zichtbaar was. Hij balde zijn vuist in zijn richting en wenste hem woedend niets anders dan verderf toe. De machinist pikte dit niet en wilde dit beneden »toelichten« Daar wilde Pilipov niet op wachten en hij beende geagiteerd terug naar de trein en vertelde de wachtende muzikanten dat de elektriciteit was uitgevallen en dat ze moesten blijven zitten. Hij verdween snel achter de andere reizigers aan om ander vervoer te regelen. De achtergebleven mannen keken elkaar verbaasd aan, ze waren nog de enigen in de trein, zelfs het schaap was er niet meer. Na een uur hoorden ze iemand luid roepen. Pilipov stond met een taxi naast het spoor wild met een zaklantaarn te gebaren en sommeerde de achtergeblevenen de koffers mee te nemen. In een duivelse rit stooft het gezelschap door de bergen naar Zakopane. Rond middernacht arriveerden ze in het hotel. De gasten waren inmiddels in opperste stemming en de twee muzikanten speelden hun vermoeidheid weg. Dit is leven, dit is jazz. En het meisje? Ze bliest een armoedige evergreen voor haar trotse vader. Ook blauw is rood als je er maar in gelooft.

Kerkorgelconcerten

In de jaren van *Association P.C.* luisterden Jasper en Toto Blanke veel naar de jazz-rock fusionband Life Time van drummer Tony Williams met organist Larry Young. Jasper was onder de indruk van de mogelijkheden die Larry Young uit het orgel haalde. Jasper kocht ook een orgel. Het werd de legendarische Yamaha Y.C. 20 om daarmee een klankkleur neer te zetten, die als een tapijt onder de muziek van *Association P.C.* werd uitgerold. Ook in de latere band *Pork Pie* speelde het orgel een belangrijke rol met als hoogtepunt de opname voor de plaat *Transitory*. Naast de akoestische piano werd het elektronische orgel en later de synthesizer een belangrijk instrument voor Jasper.

Veel later, in 1996, ontmoette Jasper in Wenen Reinhard Schulz, een oude vriend uit de DDR-tijd, die zijn uitgeverij had verruild voor een bedrijf dat tentoonstellingen organiseerde over bijzondere mensen. Hij vertelde over zijn werk en over zijn laatste expositie rond de beroemde fotograaf Tony Vaccaro van wie foto's waren teruggevonden, die hij in zijn begintijd had gemaakt van beroemdheden als Sophia Loren, Anita Ekberg en Gina Lollobrigida. De vondst werd gedaan in zijn geboortedorp Bonefro in Italië. Net zoals vele Italianen uit die tijd, was ook Vaccaro al vroeg vertrokken naar Amerika om daar een carrière op te bouwen. Als erbewijs aan zijn geboortedorp had Reinhard Schulz de laatste expositie van Vaccaro toegekend aan Bonefro. De burgemeester Luigi van Bonefro was er zeer verguld mee. Hij

bood hem op zijn beurt een ruimte in zijn dorp aan waar hij kon werken en wonen en waar hij zelfs een klein museumje kon inrichten. Toen Jasper zijn oude vriend weer in Wenen ontmoette, nodigde hij Jasper uit om naar Bonefro te komen om er de expositie te zien. Niet veel later zat Jasper met de Duitse zakenman op een bankje op het marktplein van Bonefro. Ook burgemeester Luigi was aangeschoven. Dat klikte meteen en de burgemeester wees Jasper op een stadshuisje dat voor weinig te koop stond. Terwijl ze geanimeerd in gesprek waren passeerde de pastoor van Bonefro, die juist een begrafenis had geleid, het drielal en op uitnodiging van Luigi werd de geestelijke voorgesteld aan Jasper. Trots vertelde de burgervader dat hij een beroemd jazzpianist was en waarschijnlijk ook in Bonefro zou komen wonen. De pastoor werd op zijn beurt razend enthousiast en vertelde Jasper over het unieke orgel van zijn grote kerk. Hij moest daar eens op spelen. Dat was niet tegen dovemansoren gezegd. Jasper nam de uitnodiging met beide handen aan. Daarop ging de priester voor hem staan en vroeg hij Jasper plechtig of hij katholiek was. Jasper ontkende waarna hij een wijwaterkwast uit een plastic supermarktzakje haalde. Deze drenkte hij in het water van de fontein en Jasper werd ter plaatse »gewijd« Na deze ceremonie liepen beiden naar de kerk en klom Jasper achter een antiek kerkorgel met een klein toetsenbordje en houten pijpen. Alles was nog mechanisch en het orgel had nog zijn originele zweverige stemming. Jasper was verkocht. Maanden later namen ze daar zijn eerste kerkorgelconcert op voor de cd *Un Mondo Illusorio*. De cd werd in de Duitstalige landen goed ontvangen en Jasper had er een nieuwe liefde bij.

Niet veel later werd Jasper gevraagd door Dr. Bert Noglik, toentertijd directeur van de *Berliner Jazztage*, voor een duoconcert met de beroemde saxofonist-componist Benny Golson in de beroemde Thomaskirche van Leipzig. Benny Golson was een bebopsaxofonist en schreef evergreens als *Whisper Not* en *Blues March*. In die kerk ligt de wereldvermaarde organist-componist Johann Sebastian Bach in het middenpad begraven. Bach was tot aan zijn dood kapelmeester in deze kerk geweest. Het kerkorgel was, ook historisch gezien, van grote waarde. Voor Jasper was het een grote eer daarop te mogen spelen. Het werd een prachtig concert in een volle kerk.

In 2014 speelde Jasper op uitnodiging van de *Berliner Jazztage* op de slotdag van het festival in de beroemde Gedächtniskirche in Berlijn. Aanvankelijk zou het een duoconcert worden met opnieuw Benny Golson maar vanwege een ziekenhuisopname werd hij vervangen door saxofonist Archie Shepp. Jasper speelde op het kerkorgel stukken van het album *Mama Rose*, dat hij samen met Archie Shepp in 1988 had opgenomen. Naar aanleiding van het overlijden van zijn moeder had Archie de tekst over zijn moeder op de muziek van Jasper geschreven. Het concert was indrukwekkend en de kerk was tot de laatste stoel bezet.

Veel indruk maakte op Jasper het kerkorgelconcert dat hij speelde tijdens »De nacht van het orgel« Dit evenement werd eind jaren negentig gehouden in de Zuid-Duitse stad Passau. Hiervoor waren twintig organisten uitgenodigd om ieder een halfuur op het orgel te spelen tussen zonsondergang en zonopkomst. Het laatste halfuur werd door Jasper ingevuld en werd letterlijk, met de klanken van »s werelds grootste kerkorgel van de Dom St. Stephan door de zon begroet. De combinatie van het imposante orgel, het vroege uur en de eerste zonnestralen brachten Jasper in extase. »De natuur is dan zo overweldigend mooi!»

In 2001 werd het concours Jazz en het kerkorgel in Hannover gewonnen door de Russische organist Vladimir Khomyakov. Jasper zat in de jury en was onder de indruk van zijn spel. De twee raakten in gesprek en niet lang daarna werd Jasper door Vladimir uitgenodigd mee te doen aan een kerkorgeltour langs de steden Tsjeljabinsk, St. Petersburg en Moskou. Daarna heeft Jasper twee keer mee gespeeld in het internationale festival Big Organ Jazz, dat gehouden werd in de Chamber

Met Benny Golson en Gedächtniskirche, Berlin

Music and Organ Hall in Tsjeljabinsk. Tsjeljabinsk is een stad achter de Oeral die op 15 februari 2013 getroffen werd door een meteoröide. Het orgel bleef daarbij ongeschonden. Jasper gaf in 2008 een duoconcert met trompettist Eric Vloeimans in de Laurenskerk in Rotterdam en in 2014 nam Jasper zijn tweede kerkorgelplaat *Go with the wind* op in de kerk van zijn toenmalige Duitse woonplaats Osterwick met de saxofonist Tony Lakatos. Ook hier kreeg hij de volle medewerking van een jonge enthousiaste priester, die een lidmaatschap van de rooms-katholieke kerk niet noodzakelijk achtte. In dezelfde kerk speelde Jasper een duoconcert met saxofoniste Tineke Postma. Ze speelden onder andere stukken van de cd *Tomorrowland*, als ode aan de burgers van Osterwick.

Soloconcerten

Begin jaren zeventig hoorde Jasper voor het eerst een soloplaat van de Amerikaanse pianist Chick Corea. Hij was diep onder de indruk van zijn improvisaties, die zijn aandacht tijdens het luisteren geen moment deden verslappen. Het is voor een solist de ultieme uitdaging om de spanningsboog van de luisteraars strak te houden en ze geen moment de kans te geven daaraan te ontsnappen. Het werd Jasper snel duidelijk dat daar de kern van het concept voor een soloconcert lag: de luisteraar verleiden, door hem aan de muziek te binden met een palet van klankkleuren. Op die manier kon de solist een zoektocht creëren, waarbij de luisteraar probeert te vinden wat de solist door improvisaties weet te verstoppen. Deze interactie is de spanningsboog die beide hoofdrolspelers, pianist en luisteraar, scherp houdt. Wat Chick Corea had gedaan wilde Jasper ook en hij begon vanuit die gedachten zijn eerste improvisaties op bestaande stukken voor piano te schrijven. Niet lang daarna werd ook Jasper gevraagd om soloconcerten te geven. Voor de klassieke muziek was deze vorm al eeuwenoud maar voor de Europese jazz was dit fenomeen nieuw. De eerste vraag om een soloplaat op te nemen kwam van de Duitse muziekuitgeverij *MPS*. Jasper hoefde daar niet lang over na te denken. In 1978 werd de opname gemaakt in de huiskamer van Hans Georg Brunner-Schwer. Hij was producent en eigenaar van het muzieklabel *MPS (Musik Produktion Schwarzwald)*. In zijn huis had hij een complete studio ingericht en in zijn woonkamer stond een prachtige

Steinway-vleugel waar alleen Oscar Peterson op mocht spelen. Voor Jasper maakte hij graag een uitzondering. Zijn eerste soloplaat, waarvoor Jasper alle stukken schreef, werd in datzelfde jaar uitgebracht onder de titel *Flowers Allover*.

Jasper had de smaak te pakken en nam de uitdaging van muziekuitgeverij *Keytone* aan om zijn tweede soloplaat op te nemen. Het lag helemaal in de lijn van de uitgeverij om eigenzinnige pianisten op deze wijze een kans te geven zich te manifesteren. De plaat kreeg de titel *The Wink to my Female Slave*. Een derde soloplaat werd in 1982 opgenomen en eveneens uitgebracht door de platenmaatschappij *Keytone*. Het werd een box met drie vinyl lp's. Deze box werd op de markt gebracht onder de naam *My World of Music*.

Zoals al eerder beschreven is de verstandhouding tussen de Amsterdamse jazzscene en Jasper nooit liefdevol geweest. Jasper was een vernieuwer, die in zijn eigenzinnigheid niet geremd wilde worden door andersdenkenden. In dat opzicht is Jasper een solist pur sang. Een artiest, die zijn eigen broek wilde ophouden en niet afhankelijk wilde zijn van de vele Nederlandse subsidiekanalen. Die houding is tijdens zijn verdere loopbaan onveranderd gebleven. Vooral in de vroege jaren zeventig van de vorige eeuw, toen in Nederland de freejazz, beïnvloed door het collectief van Willem Breuker, werd beleden als een soort religie, was het voor Jasper duidelijk. Hij koos ervoor zijn eigen ontwikkelpad te blijven volgen. Vanaf dat moment zette hij zichzelf bewust buiten de Amsterdamse jazzscene. Jasper koos, geïnspireerd door Pierre Courbois met *Association P.C.*, voor de Europese lijn. Deze koers bleek achteraf een juiste te zijn geweest en is ook nu, na vijftig jaar nog steeds van kracht. Zijn muzikale achterban woont dientengevolge hoofdzakelijk in het buitenland al is er nu bij Jasper een hang te bespeuren terug te keren naar zijn roots. Na achtereenvolgens meer dan twaalf jaar in Frankrijk en Duitsland te hebben gewoond, heeft hij zich recent weer in Nederland gevestigd. Hij speelt nu regelmatig met Nederlandse jazzmusici in allerlei samenstellingen. Ondanks zijn Europese focus, zijn er altijd mensen geweest die in hem een groot en belangrijk jazzpianist hebben gezien. Een daarvan was Michiel de Ruyter. Hij was het, die Jasper in december 1993 uitnodigde voor een solopianoconcert in de kleine zaal van het Amsterdamse Concertgebouw. Het werd een gedenkwaardig optreden, dat geheel in stijl werd afgesloten met zijn indrukwekkende compositie *Zaïre*. Met de vraag van de toneelmeester bij welke podiumtemperatuur hij die avond graag wilde spelen, werd de pianist op een pijnlijke wijze herinnerd aan de cultuurverschillen tussen jazz en klassiek. Van het concert werd door Challenge Records de cd *At the Concertgebouw – solo* in juli 1995 uitgebracht. Het werd zijn vierde solo-cd.

Jasper heeft vanaf de jaren tachtig veel soloconcerten gegeven, wat hem op uitzonderlijke bestemmingen bracht. Op 11 augustus 1999 was er een totale zonsverduistering te zien in een baan die liep van west naar oost over verschillende Europese landen. Rond het middaguur zou de verduistering goed te zien zijn in Oostenrijk, mits bewolking geen roet in het eten zou gooien. Een Oostenrijks jazzgenootschap had het idee opgevat om de verduistering te laten voltrekken onder de klanken van jazzmuziek. Jasper schreef de compositie en maakte daarbij gebruik van »underground jazz sampling« Ze vroegen Jasper om in de buurt van Graz op een alpentop een liveoptreden te geven, een soloconcert op keyboard. Die dag werden in alle vroegte de instrumenten en de geluidsinstallatie met een vrachtwagen naar het hoogste punt gebracht om daar opgebouwd te worden. Het had die morgen

geregend en de weersvoorspelling van het moment van de totale verduistering was niet rooskleurig. Het eerste »hapje« uit de zon was om 11.25 uur nog net zichtbaar geweest. Voor Jasper het moment om op zijn elektronische keyboard te beginnen aan de voor dit doel speciaal geschreven compositie, die de aanwezige jazzliefhebbers zou begeleiden naar het hoogtepunt: de totaliteit, oftewel de totale zonverduistering. De mensen die naar boven waren geklommen zagen de stapelwolken groeien om op het moment suprême teleurgesteld te moeten vaststellen, dat het grote licht-donkerspektakel helaas voor hen niet zichtbaar was geweest. Wel hadden ze de magische kracht van een totale zonsverduistering beleefd. Die beleving, in combinatie met de locatie en de muziek, maakte het tot een uniek evenement op een Oostenrijkse alpentop.

Wat Jasper ook deed, op zijn Duitse fans kon hij altijd rekenen. Ook het communisme had daaraan, in de tijd dat Duitsland werd opgedeeld in Oost en West, niets veranderd. Jasper sprak met zijn muziek de universele taal, die in beide landen werd verstaan en gewaardeerd. Vlak vóór de val van de Berlijnse Muur werd Jasper

voor een soloconcert uitgenodigd om te spelen in de Berlijnse muziektempel Quasimodo. Het was hartje winter en Jasper vertrok »s morgens met zijn auto vanuit Aken naar Berlijn. Bij Bielefeld werd het noodweer en in een mum van tijd waren de wegen onbegaanbaar door de enorme hoeveelheid sneeuw. Zelfs de strooiwagens en sneeuwschuivers werden tot stilstand gedwongen. Jasper wist de politiemensen te overtuigen dat hij naar Berlijn moest en vroeg hun naar een alternatief. Dat hadden ze. Hij werd onder geleide en via sluiptwegen naar de Autobahn richting Hannover gedirigeerd. Omdat alle verkeer in beide richtingen was afgesloten reed hij ruim 100 kilometer als enige over de glibberige besneeuwde Autobahn. Een bizarre situatie. In Hannover had hij Georgio, de eigenaar van Quasimodo, gebeld met de mededeling dat hij zeer waarschijnlijk niet op tijd aanwezig kon zijn en dat hij vanaf Hannover het vliegtuig naar Berlijn zou nemen. Met de auto nog 285 kilometer verder rijden over de lange Autobahn (waarvan de helft over de Transit Strecke) naar Berlijn, was onder deze omstandigheden ondoenlijk. Georgio bood Jasper vervoer aan van de luchthaven in Berlijn tot de club. Jasper nam het vliegtuig naar Berlijn en kwam pas tegen elf uur in de jazzclub aan. Tot zijn grote

verbazing was het publiek gebleven en kreeg hij een warm applaus bij binnenkomst. Jasper op zijn beurt, gaf als dank een daverend pianoconcert. Twintig jaar later zou in dezelfde club tijdens een soloconcert een vrouw met een snoekduik vanuit het publiek midden in zijn vleugel springen. Stomverbaasd en met zijn vingerzetting »versteend« in een F-diminished akkoord had Jasper haar aangekeken. De vrouw lag roerloos onder de vleugelklep van de grote Steinway. De zaal was even verbouwereerd, maar barstte even later massaal in lachen uit. Ook Jasper kon daar de humor wel van in zien. Met de vrouw liep het minder goed af: zij werd voor haar leven uit de club verbannen.

De uitgever JARO vertegenwoordigde Jasper uitsluitend en exclusief in combinatie met de wereldmuziekband *Pili Pili*. Om te benadrukken dat de pianist Jasper van 't Hof méér is dan alleen een leidsman van *Pili Pili*, werd het idee geopperd een soloplaat voor piano op te nemen. Jasper vond het een goed idee en componeerde de stukken voor de cd met als uitgangspunt »melodius met avant-gardistische ritmische trekjes« De reden was dat timing essentieel is voor jazzimprovisaties. De door een metronoom bepaalde timing, is hoorbaar in het openingsnummer waar 58 seconden lang gespeeld wordt op dat ritme. Jasper had hierover als motto: een goed idee met een verkeerde timing, wordt al snel een slecht idee. In 2003 kwam de vijfde soloplaat uit die live werd opgenomen in de studio van *Radio Bremen*. Axioma werd de titel van de cd en verwijst naar het boek Gödel, Escher, Bach: an Eternal Golden Braid van Douglas R. Hofstadter. Hij beschrijft in zijn boek de gemeenschappelijke waarden, die de schilderkunst, muziek en wiskunde gemeen hebben. De cd werd uitgebracht door *JARO Records*.

Muzikanten moeten reizen, beroemde muzikanten moeten veel reizen. Jasper heeft bijna alle landen van de continenten Europa, Azië en Afrika bezocht. In Zuid-Amerika is hij nooit geweest. Hij heeft twee reizen gemaakt naar China.

De eerste reis naar China vond plaats in 2009 voor een soloconcert in de Oost-Chinese stad Yantay en de tweede reis maakte hij een jaar later voor een film- en plaatopname in de zuidelijke stad Guiyang. Beide reizen zijn gemaakt op verzoek van een Nederlands bedrijf met belangen in China. Bij zijn eerste bezoek was een solopianoconcert gepland op de zevende verdieping van een groot kantoorgebouw. Een paar uur voor het concert werd Jasper gebeld met de mededeling dat de vleugel niet in de lift paste. De vraag was nu of hij met het voorgestelde alternatief – het concert spelen op het nieuwste keyboard van Yamaha – akkoord wilde gaan. Dat maakte Jasper, altijd op zoek naar nieuwe geluiden, nieuwsgierig. Hij stemde daarmee dus in. De bezoekers van het concert reageerden enthousiast, vooral ook omdat ze deze vorm van concerteren nauwelijks kenden. In de pauze werd Jasper aangesproken door de enthousiaste erhu-speler Luan Qua Li, die hem vroeg om na de pauze met hem mee te mogen spelen. Een toevallige ontmoeting. Ze kenden elkaar niet, verstonden elkaars spreektaal niet en ook hun muziekschrift, normaal gesproken de universele taal voor musici, konden ze van elkaar niet lezen. En dan komt de magie van de jazz. Jasper stelde voor vrije improvisaties te spelen waarbij alternerend gespeeld zou worden. Ze gingen de bühne op voor het tweede deel van het concert. De samenwerking liep gesmeerd: alsof ze al jaren samen hadden gespeeld. Het was een voltrefter, de genodigden stonden op hun stoelen van enthousiasme en lieten de tranen de vrije loop van emotie. Voor het eerst smolten de tonen van een Chinese erhu (een Chinese viool) samen met die van een

keyboard. Ze brachten het publiek in extase. Na het concert werd Jasper uitgelegd dat de losgemaakte emotie door de muziek veelbetekenend was. De aanwezigen voelden het ook als het samenvloeien van twee culturen: de meer dan duizend jaar oude klanken van de erhu gecombineerd met de klanken van het moderne China vertolkt door een keyboard. De volgende dag bezocht Jasper een pianofabriek. Een enorme hal met een productielijn waar meerdere soorten piano's en vleugels door elkaar heen werden geassembleerd voor de Amerikaanse en Europese markt. Jasper werd uitvoerig geïnformeerd over de opzet van het productieproces. Op het eind van de lijn werd hem gevraagd iets op een van de nieuwe piano's te spelen. Dat gaf een bijzonder plaatje: Jasper achter een vleugel op het eind van een productiestraat in een enorme hal onder bewonderende ogen van een Chinese directie. Een warm applaus viel hem ten deel. Tijdens zijn tweede bezoek werd er naast een film ook een plaatopname gemaakt. Dat gebeurde in de keuken annex studio van de Chinese kunstfluitster Ma Chenguang. Ook was de eerder genoemde erhu-speler aangeschoven en had Jasper speciaal voor deze opname nieuwe stukken geschreven. Toen hij de partituur wilde delen met de kunstfluitster en de erhu-speler, zei de laatste vriendelijk maar vastberaden: »Ik begrijp wat u hiermee bedoelt. Geef me een uurtje om het naar ons eigen Chinese notenschrift te vertalen.« Na een tijdje kwam hij de keuken weer binnen, zette zijn eigen vertaling van de partituur op zijn muziektandaar, gaf een kopie aan de kunstfluitster en wachtte zwiggend op het teken van Jasper. Het eindresultaat was verbluffend. Het werd subtiel in beeld gebracht in de documentaire *Serendipity*, geregisseerd door Jeroen Hagendoorn.

De zesde soloplaat *Whybecause* werd in 2011 opgenomen in de studio's van de Franse violist Didier Lockwood in Parijs en uitgebracht in september 2014. De heren kenden elkaar van de fusionband *Eyeball*. Ook voor deze cd werden alle stukken geschreven door Jasper.

Improvisaties

In Jaspers zoektocht naar het ultieme is nieuwsgierigheid zijn grootste drijfveer en de muziek is zijn speelveld. Als vernieuwer is Jasper altijd onderweg, niet alleen fysiek maar ook in creatieve zin. Onrust is zijn standaardlevensstijl. Hij grijpt iedere kans aan om een onbekende weg in te slaan, aangetrokken door inspiratie, zoals parfum vrouwen verleidt. De verleiding heeft vele gezichten wat voor een eigenzinnige schepper belangrijker is dan brood. Het is niet uitsluitend romantiek, naast nieuwsgierigheid is er ook plaats voor systematiek. Jasper hanteert een vast patroon om zijn muzikale zoektocht tot een goed einde te brengen. Het begint allemaal met improvisatie. Achter zijn vleugel laat hij zich verleiden tot het spelen van een serie noten in een bepaald tempo en in een bepaalde volgorde, die hij vervolgens aanenrijgt tot een compositie. Daar zoekt hij dan de instrumenten bij die samen in staat zijn de klankkleur te bereiken die hem voor ogen staat. Bij een definitieve keus van instrumenten volgen dan vrijwel automatisch de »gezichten« die het moeten gaan spelen. De samenstelling van de groep ligt dan vast. Die kan bestaan uit een duo tot en met een tien man tellende band. Ook kan Jasper besluiten om het stuk solo te brengen. Als de groep bepaald is, beginnen de repetities en wordt er geschaafd aan de compositie en de improvisaties. Vervolgens gaat de band de bühne op. Daar

begint een nieuwe verleiding voor Jasper: de wisselwerking tussen de band en het publiek. Als de band het repertoire volledig in de vingers heeft, wordt dat bezegeld met een cd-opname. De weg is dan verkend en heeft nieuwe uitdagingen voortgebracht. Een nieuwe verleiding is begonnen en Jasper neemt weer plaats achter zijn vleugel. Zo ongeveer verloopt zijn creatieproces. Zoals gezegd, Jasper heeft op zijn vele zoektochten met hulp van vele andere jazzmusici gewerkt. Gedurende zijn carrière heeft hij met de groten der aarde gespeeld. Zijn composities waren altijd het uitgangspunt. In deze biografie mogen de volgende belangrijke namen (niet uitputtend) van collega's met wie Jasper veel gewerkt heeft niet ontbreken. Charlie Mariano, Toto Blanke, Stu Martin, Bob Malach, Bo Stief, Annie Whitehead, Marlon Klein, Mabinthy Sakho, Angelique Kidjo, Nicolas Fiszman, Dra Diarra, Cesar Zuiderwijk, Philip Catherine, Alphonse Mouzon, Zbigniew Seifert, Ernie Watts, Eric Vloeimans, Dave Friedman, Tony Lakatos, Manfred Schoof, Tineke Postma, Wolfgang Dauner, Pierre Courbois, Dries Bijlsma, Aldo Romano en Archie Shepp. De formaties droegen meestal Jaspers naam, hij was de bandleider en veelal de belangrijkste componist. Vanuit die positie was hij ook verantwoordelijk voor de bijkomende management-

Jasper en Dave Friedman

aspecten. Alhoewel dit soort zaken moeilijk blijft voor de meeste creatievelingen, werd Jasper door zijn collega's ook op dit gebied zeer gewaardeerd.

De eerste formatie, die Jaspers naam droeg was het Jasper van 't Hof kwartet, dat in 1969 op het Loosdrecht Jazz Concours de tweede prijs won en de opstap werd naar

zijn toetreding tot *Association P.C.* Naast Jasper speelden ook Dries Bijlsma (drums), Horst Wagner (bas) en Toto Blanke (gitaar) mee.

Door de contacten uit de jazzclub *Riverbop* kwam Jasper in 1973 in aanraking met de balletgroep *Les Ballets Felix Blaska*. Deze, van origine Russische danser-choreograaf, bedacht een choreografie waarin werd gedanst op livejazzmuziek. Jasper schreef hiervoor de stukken en repeteerde met zijn trio, die voor dit project naast Jasper bestond uit de drummer Aldo Romano en bassist Jean-François Jenny-Clark. De repetities met het uit zestien dansers bestaande gezelschap werden gehouden in het Parijse Théâtre de la Ville en waren uitputtend. Er moest veel geoefend worden om de timing en de afspraken tussen muziek en dansers optimaal op elkaar af te stemmen. Doordat Jasper voor dit project veel in Parijs aanwezig moest zijn, kreeg hij in het theater een eigen kamer. Het was een spannende en uitdagende tijd en het vergde veel improvisatievermogen om als jazztrio met een dansgroep samen te werken. Dat lukte uiteindelijk en Felix Blaska besloot met het dansgezelschap en band naar buiten te treden. Ze traden als collectief succesvol op in onder andere San Sebastian, op de biënnale van Spoleto en op het festival van Avignon. Jasper experimenteerde in die tijd veel met elektronische muziek. Het is daarom niet verwonderlijk dat hij voor dit ballet de synthesizer als uitgangspunt

had gekozen voor zijn composities. De dans-muziekcombinatie was succesvol. Een nieuwe ervaring kon worden bijgeschreven op zijn snel groeiende muzikale curriculum vitae.

Voor de Nederlandse markt werd op initiatief van uitgeverij *Keytone* in 1974 een plaatopname gemaakt. Dit kwintet onder leiding van Jasper van 't Hof bestond naast Jasper op keyboards uit violist Zbigniew Seifert, Gerry Brown (drums), John Lee (bas) en Wim Overgaauw (gitaar). Deze groep heeft alleen in de studio samengewerkt voor de opname van een nieuw album. Jasper koos als titel voor de lp *Eye-ball* en schreef daarvoor de meeste composities. De plaat heeft het matig gedaan, en dat is de vermoedelijke reden waarom het nooit tot optredens is gekomen.

Jasper nam in 1976, direct na de ontbinding van *Pork Pie*, zijn eerste eigen plaat op als Jasper van 't Hof Quartet, die hij de titel *The Selfkicker* mee gaf. Het werd de ultieme weergave van de melodische muzieklijn, die hij met *Pork Pie* en daarna met *Eyeball* had ontwikkeld. Deze plaat kreeg zijn ultieme vorm. Voor Jasper is *The Selfkicker* nog steeds een van zijn favoriete albums. Bij de opname werd hij ondersteund door Bo Stief (bas), Kasper Winding (drums) en Toto Blanke (gitaar).

In 1978 nam Jasper met de tenorsaxofonist Bob Malach, bassist John Lee en drummer Alphonse Mouzon de plaat *However* op. Voor deze opname speelde Jasper op keyboard en synthesizer. Rond die tijd kreeg Jasper verschillende verzoeken om ook als duo op te treden. Hij had zijn twijfels of dat wel zou werken en zo ja, met wie hij dan een duo zou vormen. In zijn afweging besloot hij al snel tot een experiment en stelde Bob Malach voor om samen met hem eraan mee te werken. Het duo Jasper (op akoestische piano) en Bob was geboren. De heren besloten om op de plaat *However*, bij wijze van experiment, één stuk als duo op te nemen. Dat werd het stuk *Bobby Dee*, een compositie geschreven door Jasper en Bob Malach. Ze waren direct tevreden over de opname en samen besloten ze om ermee door te gaan. Na enkele repetities begonnen ze aan een eerste duotour. De reacties van het publiek waren erg positief. Daarna was het ijs gebroken en vormde Jasper met verschillende andere muzikanten een duo of trio. Het duo Jasper en Bob Malach bleek zo succesvol dat beide heren dertig jaar lang jaarlijks met elkaar optraden. Dat deden ze door heel Europa; van Kopenhagen tot Bratislava en van Berlijn tot Amsterdam.

In 1996 kreeg Jasper een telefoontje van de afdeling »Hörspiel« van de Duitse *Südwestfunk* met de vraag of hij een paar dagen wilde experimenteren met een »Fairlight sample-computer« die bij die afdeling in gebruik was. Deze sampler was, gezien de ontwikkelingen in de opnametechniek, overcompleet geraakt. Ze liepen met het idee rond, dit kolossale apparaat te verkopen aan collega's van de afdeling »Jazz« Om de toepasbaarheid van dit apparaat te kunnen demonstreren, hadden ze het plan opgevat Jasper ermee te laten werken zodat hij met zijn deskundigheid de meerwaarde voor de jazzafdeling zou kunnen aantonen. Aldus geschiedde. Jas-

Edward Vesala en Jasper

per ging in Baden-Baden met de sampler vijf dagen aan de slag en componeerde daarmee een experimenteel muziekstuk. Twee weken later belde de producer hem op en vertelde dat de opname kil en veel te mechanisch klonk. Hij stelde voor om de Zwitserse drummer Pierre Favre erbij te halen. Jasper vond het een goed plan en stelde op zijn beurt voor om stemkunstenares Greetje Bijma erbij te betrekken. Jasper schreef de compositie *Freezing Screens*, voor synclavier, stem en slagwerk en de opname werd een geweldig feest. Greetje had haar pasgeboren dochttertje bij zich en gaf haar tussen de opnames door borstvoeding. De opnames overtroffen alle verwachtingen en iedereen ging enthousiast naar huis terug. Twee weken later hing de producer opnieuw aan de lijn, nu nog enthousiaster. Hij vond de opnames dermate fantastisch klinken dat hij van mening was dat er iets mee moest worden gedaan. Ze besloten met het 70 minuten durende theatrale stuk mee te doen op het Festival voor hedendaagse muziek in Donaueschingen. Daar werd *Freezing Screens* een doorslaand succes. Krantenkoppen kondigden het als »die Neue Musik« aan en lanceerden de vraag: »Is jazz de nieuwe orde?« Het trof Jasper recht in zijn hart. Hij was het die altijd had gezegd, dat jazz de moeder is van alle muziek.

Jasper woonde in de periode van 2004-2009 in een monumentaal landhuis in Noord-Frankrijk van waaruit hij de Duitstalige landen voor zijn optredens goed kon bereiken. In die tijd gaf hij ook veel les op het conservatorium van Basel (Zwitserland). In zijn huis had hij een moderne studio gebouwd met professionele faciliteiten voor repetities en opnames. Maar ondanks het feit dat hij nauwelijks commerciële banden had met Nederland, begon hij de sociale kant ervan erg te missen. Op een van zijn bezoeken aan Nederland ontmoette hij in theater Bouwkunde in Deventer de jonge trombonist Ilja Reijngoud, die meespeelde met het Millennium Jazz Orchestra onder leiding van Joan Reinders.

Jasper is een uitgesproken fan van de Amerikaanse trombonist J.J. Johnson en de jonge man op het podium deed hem sterk aan hem denken. Jasper zag een mooie kans om weer eens een Nederlandse band te formeren en zo opnieuw weer »een beetje meer« Nederlander te worden. Samen met drummer Marcel Serierse, bassist Eric van der Westen en trombonist Ilja Reijngoud startte hij het Jasper van 't Hof Quartet. In een studio in Tilburg werd de akoestische cd *Yellow House* opgenomen, die, ondanks het prachtige Italiaans aandoende stuk *Brutto Tempo*, helaas onvoldoende liep. De band speelt nog steeds enkele malen per jaar samen voor een doorgaans oudere generatie jazzliefhebbers, want die conclusie kon na enkele ervaringen worden getrokken: akoestische jazz is niet sexy meer.

Na in Frankrijk ook nog zes jaar in Duitsland te hebben gewoond, keerde hij in 2015 terug naar Nederland. Jasper komt in contact met de jonge generatie jazzmusici, die in zijn ogen meer dan ooit eerder in Nederland van topkwaliteit zijn. Een van hen is de contrabassist Stefan Lievestro. Jasper is onder de indruk van zijn talenten en van zijn contacten met die jonge groep Nederlandse jazzmuzikanten. Hij raakte geïnspireerd door het nieuwe elan en al snel liep hij met het plan rond om een nieuwe akoestische jazzgroep op te richten, die naast saxofonist Dick de Graaf bestaat uit twee representanten van de nieuwe generatie: de genoemde contrabassist Stefan Lievestro en de door hem aanbevolen jonge drummer Jamie Peet. Samen vormen ze het Jasper van 't Hof 1/4tet. Ze nemen hun eerste cd op die de titel *No Hard Shoulder* kreeg. Jasper is verantwoordelijk voor alle composities. De plaat werd goed ontvangen en in maart 2016 trad de band op in het Bimhuis in

Amsterdam. Voor dit optreden viel de bassist Frans van der Hoeven in voor Stefan Liestro. De VPRO maakte er met haar tv-programma Vrije Geluiden een opname van en zond deze live uit. Ondanks recente ervaringen met akoestische jazz denkt Jasper met deze groep nog enkele jaren succesvol op te treden, ook al weet hij dat de gemiddelde leeftijd van de liefhebber de vijftig ruim zal zijn gepasseerd.

En tot slot nog dit ...

Als niet-ingewijde in de jazz, is het lastig, zo niet onmogelijk, inzicht te geven in de werkelijke waarde van de muziek die Jasper maakt en schrijft. Daarvoor verwijs ik graag naar de vele publicaties die in gezaghebbende jazzmagazines over zijn werk zijn gepubliceerd. Ik heb me beperkt tot de persoon Jasper en de wereld waarin hij leeft en werkt. Ik heb me daarin verdiept door vele uren met hem te discussiëren over zijn leven als musicus, over zijn gedrevenheid en zijn strijd tegen de autoriteit. Maar ook over zijn collega's, zijn creatieve drang en zijn reisavonturen. We hebben gelachen om de vele anekdotes die zijn kleurrijke carrière heeft getekend en we hebben gefilosofeerd over inspiratie, improvisatie en composities. Zijn talent en nieuwsgierigheid hebben hem toegang gegeven tot de status, die hij zich als pianist-componist in Europa verworven heeft. Zijn vaardigheid om te kunnen samenwerken met collega's in steeds wisselende samenstellingen heeft hij tot kunst verheven. Ook het vermeende gebrek aan waardering in eigen land was een non issue, uiteindelijk heeft hij zelf gekozen voor een avontuur buiten de landsgrenzen. Het zijn onderwerpen die in deze biografie soms meer, soms minder zijn aangeroerd. Omdat het de pijlers zijn van zijn existentie als musicus-componist, ga ik er in dit laatste deel wat dieper op in.

Elektronische muziek

De opkomst van elektronische muziek viel samen met de carrièrestart van Jasper als jazztoetsenist. Die periode wordt door muziekhistorici ook wel de tijd van de gouden jaren van de jazz genoemd. Achteraf gezien is zijn keus om zich al vroeg te bekwamen in het spelen op synthesizer en keyboard een gouden greep gebleken. Daarmee had hij in een betrekkelijke korte periode de status verworven van de beste synthesizer-toetsenist van Europa (volgens een poll in het Poolse magazine Jazz Forum uit 1978). Het typeert de persoon Jasper. Hij is een opportunist en altijd op zoek naar nieuwe uitdagingen. Zijn eerste echte band was *Association P.C.* een Nederlands-Duitse band onder leiding van Pierre Courbois. Deze band speelde aanvankelijk freejazz, maar groeide uit naar fusion, jazzrock en elektronische geïmproviseerde muziek. Jasper testte in die tijd vrijwel elk toetseninstrument dat op de markt te koop was: van de Hohner Pianette en de PPG Wave Computer tot de befaamde Fender Rhodes-piano. Een paar keer leverde dit pionierswerk Jasper een vermelding op als de beste toetsenist in de Critics Poll van het Amerikaanse muziekblad *Down Beat*.

Association P.C. was sterk avant-gardistisch en hun muziek stond erom bekend voornamelijk elektronisch te zijn. Jasper voelde zich daar als een vis in het

water. Hij vond het een zeer inspirerende tijd niet op de laatste plaats vanwege de eindeloze mogelijkheden die de synthesizer hem bood te experimenteren met kleur en improvisaties. Daar waar traditionele pianisten knopjes en samples schuwden, leefde Jasper er juist van op. Het zit in zijn genen. Zijn aangeboren gevoel voor alles wat computers en software is, bezorgde hem al vroeg een heuse thuisstudio. In alle huizen waarin hij heeft gewoond, leefde ook de muziek. In zijn thuisstudio» heeft hij met tientallen collega»s muziek opgenomen en werden er samples geboren, die hij later in zijn composities en op het podium toepaste. Het gebruik van een keyboard heeft inmiddels een vaste plaats verworven in de jazzmuziek. Daarentegen is het gebruik van de synthesizer, met de komst van nieuwe jazzstromingen, grotendeels op de achtergrond geraakt. Jasper bleef zichzelf ontwikkelen en greep iedere kans die zijn pad kruiste.

Bandleiderschap

Het bandleiderschap was er een van. De jaren bij *Association P.C.* hadden hem snel gevormd, met name door goed te kijken naar de ervaren bandleider Pierre Courbois. Na *Association P.C.* maakte Jasper al de groeistap naar bandleider. De aangeboren onrust dreef hem naar Parijs, waar hij zich voegde als toetsenist bij de band van Jean-Luc Ponty. Toen bleek dat de band niet van de grond kwam, nam Jasper het initiatief en introduceerde hij Charlie Mariano bij Philip Catherine om samen met Aldo Romano en Jean-François Jenny-Clark een nieuwe band te vormen. Hij bedacht de naam *Pork Pie*. Voor het eerst maakte hij kennis met de werkzaamheden en verantwoordelijkheden die een bandleiderschap met zich meebracht. Daarna heeft hij in vele zowel grote als kleine samenstellingen de rol van bandleider op zich genomen. Hij leerde onafhankelijke professionals als Charlie Mariano, Bob Malach en Ernie Watts probleemloos in te passen door respectvol met hun talenten om te gaan. Een groot inlevingsvermogen is Jasper niet vreemd. Voor een bandleider zijn naast de muzikale vaardigheden, managementvaardigheden een must. Een bandleider staat tussen musici enerzijds en impresario en opdrachtgever anderzijds. Het is zijn taak dat alle partijen tevreden zijn en blijven. Dat houdt in dat musici klaar moeten staan bij de soundcheck en dat er een glutenvrije maaltijd moet worden geserveerd als een muzikant daar om vraagt. Jasper is »s nachts wel eens uit zijn bed gebeld omdat een islamitische muzikant uit zijn band een kompas nodig had voor zijn gebedsrichting naar Mekka. Mooi zijn de vele bizarre voorvallen die hij in de loop van zijn vijftigjarige carrière als bandleider heeft meegemaakt. Zo was er een saxofonist die zoveel last had van aambeien, dat hij niet meer kon zitten of staan. Spelen was voor de man onmogelijk. Jasper regelde een arts die enkele uren vóór een optreden op zijn hotelkamer de aambeien van de man verwijderde, zodat hij »s avonds zijn partij mee kon blazen.

Componist

Naast musicus en bandleider is Jasper ook componist. Een exponent daarvan zijn contracten en auteursrechten. Ook voor Jasper geen abc»tje. Vooral in de beginjaren

van zijn carrière zijn er dingen gebeurd, die het daglicht maar moeizaam konden verdragen. De gretigheid waarmee creatieve mensen, als schrijvers en componisten, hun »kindje« aan de wereld willen tonen, is klassiek. Maar juist die gretigheid en het gebrek aan juridisch inzicht zijn de valkuilen, waardoor veel geld en eigendomsrechten in verkeerde handen vallen. Ook het gebrek aan financiële middelen om een jurist te vragen om te helpen bij het opstellen van een contract is een veelvoorkomend probleem. Dat inzicht komt pas als de inkt al droog is. Schaamteloos eisten uitgevers de eigendomsrechten op van artiesten in ruil voor geleverde diensten. Als schrijver of componist kun je geen kant op. Dat is Jasper overkomen met zijn grote hit *Pili pili*. Helaas komt dit verhaal al jaren in vele varianten voor. Juist door schade en schande heeft Jasper geleerd te onderhandelen.

Een compositie is het eindresultaat van een creatief proces, dat zich voornamelijk in het hoofd van de componist afspeelt. Het is daarom ook zijn eigendom. Al in zijn *Association P.C.*-tijd schreef hij stukken als bijdrage aan het repertoire van de band. Zijn eerste compositie schreef hij echter al op zijn veertiende jaar. Zijn stijl is zeer gevarieerd. Deze loopt uiteen van wereldmuziek (*Pili Pili*) tot romantische stukken voor piano en van kerkorgelcomposities tot freejazz in *Association P.C.* Het zegt iets over zijn muzikale horizon. Voor iedere samenstelling en genre heeft hij geschreven en vertaald voor andere instrumenten. In zijn lange muzikale leven heeft Jasper meer dan vijfhonderd stukken gecomponeerd. Dagelijks is hij achter zijn vleugel te vinden om, zoals hij zegt »de vingers soepel te houden« Een van zijn plannen is om zijn muziek in een songbook uit te brengen opdat ook anderen het kunnen spelen. Jasper heeft zijn talenten maximaal weten te ontwikkelen. Niet alleen als jazzpianist maar zeer zeker ook als componist.

Prijzen

Zijn naam is groot, zeker in de Duitstalige landen van Europa. Daar heeft hij veel waardering geoogst en prijzen gewonnen. In Nederland won hij in 1997 de Bird Award en in 1982 kreeg hij voor zijn werk een Edison. Maar ook in de landen van Midden-Europa opent zijn naam vele deuren. Dat blijkt uit het aantal concerten dat hij daar nog jaarlijks geeft. Op vele plaatsen in de media lees je dat Jasper in eigen land onvoldoende wordt gewaardeerd. Dat is ten dele waar. Jasper heeft al vroeg in zijn carrière zijn focus gelegd op Europa. Hij is dicht bij de Duitse grens opgegroeid, wat vanzelfsprekend praktisch is. Maar belangrijker was dat hij zijn talenten snel wilde ontplooien en daarvoor meer kansen zou krijgen in landen waar de jazz een prominentere plaats inneemt. Daar kom je de jazzmusici tegen van wie je kunt leren en die je verder kunnen helpen. Het buitenland, en met name Duitsland, was voor hem een logische keus om zijn doel te bereiken. Nederland kon dat Jasper niet bieden.

Status

Er zijn twee aspecten die stevast de revue passeren als je met Jasper in discussie gaat over zijn muzikale carrière: het statusverschil tussen klassiek en jazz en het Nederlandse subsidiebeleid. Moeiteloos schudt Jasper de anekdotes uit zijn mouw,

zoals deze. Eind jaren negentig speelden Nederlandse en Duitse jazzmusici, in het kader van een culturele uitwisseling, in theaters van grenssteden in de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen. Op een avond trad Jasper op met Paul van Kemenade (altsaxofonist), Eric Vloeimans (trompet) en Dries Bijlsma (drums) in een schouwburg in de buurt van Münster. Bij de soundcheck had Jasper snel door dat de oude vleugel die voor hem klaarstond behalve ontstemd ook krakkemikkig was. Onmogelijk om daar op te spelen was zijn conclusie. Beneden in de kelder had hij een prachtige Steinway-vleugel zien staan en Jasper stelde voor om die naar boven te halen. De directeur van het theater weigerde en vond dat de oude vleugel voldoende was voor een jazzconcert en dat de Steinway alleen gebruikt mocht worden door klassieke pianisten. Bij de opening van de avond werd de band voorgesteld aan de volle zaal waarna Jasper het woord nam en het publiek liet zien en horen dat de vleugel, die op het podium voor hem klaarstond, ongeschikt was om op te spelen. Ook vertelde hij de zaal dat in de kelder een goed gestemde vleugel stond, maar dat de directeur van het theater had geweigerd deze beschikbaar te stellen voor dit jazzconcert. Jasper weigerde en plein public te spelen en vertrok naar de kleedkamer. Boven in de zaal brak de hel los en een hevige discussie tussen directeur en publiek resulteerde in het besluit de oude vleugel te vervangen door de Steinway waarna het concert met een uur vertraging kon beginnen.

Docent

Naast het spelen is het voor een jazzmusicus belangrijk om zijn inkomen aan te kunnen vullen met docentschappen. Zeker de laatste jaren toen de inkomsten uit de verkoop van cd's sterk terugliepen is het lesgeven een welkome bron van bijverdienste geworden. Jasper wordt als pianodocent internationaal veel gevraagd op conservatoria en middelbare scholen. Op jonge leeftijd werd hij al gevraagd les te geven aan de studenten van de workshops in Remscheid, Duitsland, waaraan hij enkele jaren daarvoor zelf als leerling had deelgenomen. Vanaf de jaren tachtig werd hij als docent veel gevraagd door conservatoria van Basel (Zwitserland), Arnhem, Utrecht en Groningen. Dit gaat tot aan de dag van vandaag door. Sinds een paar jaar geeft hij ook workshops op middelbare scholen in Zwitserland. Daarnaast organiseert hij in zijn eigen huis workshops voor gevorderde jazzpianisten. Jasper vindt het leuk om met jonge enthousiaste mensen te werken en hun te vertellen over muziek en met name over jazz. Hij laat ze voelen wat timing is en ritme. Daarbij speelt hij zelf op zijn keyboard en laat hij horen wat hij bedoelt met improvisatie en melodielijnen.

Favoriete composities

Aan het einde van de les demonstreert hij het een en ander aan de hand van eigen composities. Steevast eindigt de les met de vraag van de leerlingen welke van zijn eigen composities hij het meest geslaagd vindt. Telkens doet hij zijn best en komt, hoe kan het anders, iedere keer weer tot een ander lijstje omdat een eenduidig antwoord onmogelijk is.

»Het is« zo zegt hij, »afhankelijk van mijn stemming, wie het speelt of wie het vraagt. Maar ook of de zon schijnt of dat het regent.« Hij wil er mee zeggen, dat hij op de vraag geen eenduidig antwoord kan geven. Desondanks komt Jasper met een aantal favorieten: »Bijvoorbeeld het mysterieuze Canossa, met die opzweepende beat en de haarscherpe saxofoon van Ernie Watts. Het had een prachtige opvolger kunnen zijn van de hit Pili Pili in 1984. Van dezelfde cd Canossa het nummer Clean People met een krachtige beat [Jasper speelt zelf de drums] met daar bovenop prachtige solopartijen. De *Pili Pili*-cd Nomansland die over de slavernij gaat, en die de angst en de radeloosheid in de titelsong beeldend weergeeft door het stuwende ritme en de emotionele vrouwenstemmen. Alsof je er middenin staat. Luister op dezelfde cd Nomansland naar de aangrijpende stem van Mabinthy, die de onderdrukking van haar volk bezingt in het nummer Maribou. Prachtig! Ik kan niet om de tijd heen van mijn »gouden jaren van de jazz«, begin jaren zeventig. Ik noem uit die tijd twee mijlpalen die ik wil markeren met de composities Ban de BIM. Iedere keer als ik het weer hoor raak ik diep onder de indruk van de souplesse in de duotaal tussen Pierre Courbois en mijzelf. Het volgende stuk is de titelsong van de gelijknamige lp *The Selfkicker*, het frisse optimisme straalt ervan af. Je voelt het prille geluk van een pianist die op avontuur gaat. De titelsong van de cd *Tomorrowland* vind ik prachtig om de warme conversatie tussen de drie personen. Een fragment uit een van mijn soloplaten voor piano mag in dit rijtje niet ontbreken. Ik kies voor de titelsong van de cd *Whybecause* om het pakkende linkerhandsimplisme, dat telkens onvoorspelbaar wisselt van harmonie. Het brengt je in een roes. *Pili Pili* heeft diepe gelukkige sporen in me achtergelaten. Van de cd *Ballads of Timbuktu* kies ik het nummer M»Bali Jo. Een heerlijke ontspannen sfeer tot aan de laatste noot. Als laatste kies ik voor een compositie van mijn grootste muzikale vriend Charlie Mariano, die helaas in 2009 is overleden. Iedere keer weer, als ik zijn *Pink Lady* van de cd *Canossa* hoor, denk ik terug aan een fantastische tijd die ik met deze virtuoze, voor mij goddelijke saxofonist had«

Een »linkse dwarsligger«

Het spel van Jasper herken ik onmiddellijk aan zijn linkerhand. Daarmee kan hij dingen die anderen niet kunnen. Ik noem hem altijd een »linkse dwarsligger« die je keer op keer weet te verrassen. Hij heeft zijn eigen timing en hij houdt van mooie akkoorden. We hebben met *Association P.C.* een geweldige tijd gehad waarin we alle stromingen binnen de jazz hebben verkend en gespeeld. We brachten belangrijke veranderingen teweeg in de Europese jazz. Veranderingen die later door anderen werden overgenomen. Na zijn vertrek uit *Association P.C.* sloot hij zich aan bij de nieuwe band van Jean-Luc Ponty. Jasper heeft toen echter de pech gehad dat Jean-Luc Ponty al snel naar Frank Zappa vertrok. Daardoor is van zijn plannen niets terechtgekomen en miste hij de laatste succesvolle jaren van *Association P.C.* Met *Pili Pili* maakte hij dit echter ruimschoots goed.

Pierre Courbois

Discography

No.:	Album:	Release:	Project:	Notes:
1	Earwax	1970	Association P.C.	
2	Toverbal Sweet	1971	Loll Coxhill, Pierre Courbois, Jasper van't Hof	
3	Sun Rotation	1971	Association P.C.	
4	Erna Morena	1972	Association P.C.	Recording: Freiburg, Uni-Mensa
5	Transitory	1974	Pork Pie	
6	Sister Slick	1974	The Chris Hinze Combination	
7	Eye Ball	1974	Jasper van't Hof	with John Lee, Gerry Brown, Wim Overgaauw, Zbigniew Seifert,
8	Jazz a Confronto 15	1975	Jac's Group	feat. Charlie Mariano
9	The Door is Open	1976	Pork Pie	
10	Scales	1976	Manfred Schoof Quintet	
11	The Selfkicker	1977	Jasper van't Hof, Bo Stief, Toto Blanke Pierre van der Linden, Kaspar Winding	
12	However	1978	Jasper van't Hof, Bob Malach, John Lee, Alphonse Mouzon,	
13	Mama Rosa	1978	Archie Shepp & Jasper van't Hof	
14	Light lines	1978	Manfred Schoof Quintet	
15	Fairytale	1979	Jasper van't Hof, George Grunz	
16	Flowers Allover	1979	Jasper van't Hof	<i>solo piano</i>
17	The Wink to my Female Slave	1979	Jasper van't Hof	<i>solo piano</i>
18	Sleep My Love	1979	Philip Catherine, Charlie Mariano, J. van't Hof	
19	Live in Montreux	1980	Jasper van't Hof	with Miroslav Vitous, Bob Malach, Alfons Mouzon
20	Aqua Sansa	1980	Markus Stockhausen, Jasper van't Hof	
21	Eyeball	1980	Jasper van't Hof, Bob Malach, Didier Lockwood, Bo Stief, Aldo Romano	
22	Meditation	1981	Jasper van't Hof	<i>solo acoustic piano</i> Sample out of »My World of Music« (siehe No. 21)
23	Solo's and Duo's	1981	Joachim Kühn, Sigi Schwab, Jasper van't Hof, Chris Hinze And Charlie Mariano	
24	Perpetuum Mobile	1981	Pierre Courbois & Jasper van't Hof	
25	Visitors	1982	Jasper van't Hof	<i>solo Synth-Samples</i>

26	My World of Music	1982	Jasper van't Hof	Vinyl 3 LP-Box <i>solo piano</i>
27	Total Musik	1982	Sigi Schwab, Chris Hinze, Jasper van't Hof	
28	Balloons	1983	Jasper van't Hof & Joachim Kuhn	
29	Pili Pili	1984	Pili Pili	
30	Labyrinth	1985	Cesar Zuiderwijk & Jasper van't Hof	with Julya Loko - vocals
31	Hoomba-Hoomba	1985	Pili Pili	
32	The Fifth of May	1987	Archie Shepp & Jasper van't Hof	
33	Jakko	1987	Pili Pili	
34	Camporondo	1987	Uli Beckerhof, John Marshall, Jasper van't Hof	
35	Pili Pili Live	1988	Pili Pili	
36	Be in Two Minds	1988	Pili Pili	
37	Solo Piano	1989	Jasper van't Hof	
38	Hotel Babo	1990	Pili Pili	
39	Dinner For Two	1990	Jasper Van't Hof & Bob Malach	
40	Innuendo	1992	C. Mariano, J. van't Hof	feat.: Marilyn Mazur
41	Get Down	1992	Jasper van't Hof Quartet	
42	Greenhouse Fables	1992	Kenny Wheeler, Dave Friedman, Jasper van't Hof	
43	Stolen Moments	1992	Pili Pili	
44	Nevertheless	1992	Just Friends	
45	Blau	1992	J. van't Hof, N. Fiszman, P. Allaert, W. Krantz, B. Malach	
46	The Prague Concert	1992	Jasper van't Hof, Bob Malach	
47	At the Concertgebouw	1993	Jasper Van't Hof	<i>solo piano</i>
48	Axioma	1993	Jasper van't Hof	<i>solo piano</i>
49	Boogaloo	1994	Pili Pili	
50	Face to Face	1994	Jasper van't Hof's Face to Face	
51	Dance Jazz Live	1995	Pili Pili	
52	Freezing Screens	1996	J. van't Hof, G. Bijma, P. Favre	<i>Donaueschingen Project</i>
53	Tomorrowland	1996	J. van't Hof, J. F. Yennie Clarke, B. Malach	
54	Bleu Corner	1996	J. van't Hof, B. Malach, W. Krantz, N. Fiszman, P. Allaert	
55	Operanoia	1996	Pork Pie	

- 56 Nomansland 1997 Pili Pili
- 57 Canossa 1998 Face to Face
- 58 Un Mondo Illusorio 1999 Jasper van't Hof *solo church organ, Bonefro, It.*
- 59 Bird of a Feather 1999 David Friedman, Jasper van't Hof
- 60 Incwadi Yothando 2000 Pili Pili
- 61 Un Incontro Illusorio 2001 Jasper van't Hof & Joey Baron
church organ, Bonefro, Italy/drum rec.: Dudok Studio, Amsterdam
- 62 Ballads of Timbuktu 2002 Pili Pili
- 63 Post Scriptum 2004 Pili Pili *Compilation*
- 64 NeverNeverLand 2005 Jasper van't Hof Hotlips
- 65 The Yellow House 2006 Jasper van't Hof
- 66 Delirious 2006 Charles Petersohn meets Jasper van't Hof
- 67 Live at Quasimodo 2007 Jasper van't Hof Hotlips
- 68 Pangram 2008 Jasper van't Hof, Fredy Studer
- 69 Pseudopodia 2008 Jasper van't Hof, Bob Malach
- 70 The Great Concert 2009 C. Mariano *with P. Catherine and J. van't Hof*
- 71 Ukuba Noma Unkungabi 2011 Pili Pili
- 72 Whybecause 2012 Jasper van't Hof *solo*
- 73 Oeuvre 2012 J. van't Hof *with S. Neldner, F. Studer, H. Sokal*
- 74 Go with the Wind 2014 Jasper van't Hof, Toni Lakatos *church organ & sax.*
- 75 On The Move 2015 Jasper van't Hof *Oeuvre live at Theater Gutersloh*
- 76 Hamburg Episode 2015 Heinz Sauer & Jasper van't Hof
live at Fabrik 13.11.1983 - 8. New Jazz Festival, Hamburg
- 77 No Hard Shoulder 2016 Jasper van't Hof 1/4tet
- 78 Featuring 2017 Jasper van't Hof, Reto Weber

Many thanks to Uli Balss in his trust en cooperation all those years through, to Hans Riesewijk for his warm and sometimes hilarious interviews, Mieke Riesewijk for her Food supporting, the Record companies for their cooperation to this Celebration Album, to all Radio stations for their cooperation, to Wilfred from Gerritsstudio for his Quality and collaboration, to Anne Wehrhahn for her Translations "Dutch into German", to Christian Emigholz for his German Corrections, Friedel from Fuego for his great Art and Graphic work.

Jasper van't Hof

